

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKiK W GDAŃSKU**

RGD.61-19/10/11

Gdańsk, dnia 22 lipca 2011r.

DECYZJA NR RGD. 6/2011

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko przedsiębiorcy Polska Korporacja Finansowa SKARBIEC Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

I. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uznaje się działania przedsiębiorcy Polska Korporacja Finansowa SKARBIEC Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku, polegające na:

- 1) naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom, w umowach o kredyt konsumencki pod nazwą: **Przedwstępna Umowa Pożyczki Gotówkowej**, rzetelnych i pełnych informacji oraz danych nt.:
 - całkowitego kosztu pożyczki i rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania,
 - łącznej kwoty wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument,
 - uprawnień i skutków przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta,
 - innych kosztów ponoszonych przez konsumenta w związku z niewykonaniem zobowiązań wynikających z umowy, w tym kosztów sądowych i postępowania egzekucyjnego,

co jest sprzeczne z art. 4 ust. 2 pkt 6, 9, 10 i 13 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 100, poz. 1081, z późniejszymi zmianami),

- 2) naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom, w umowach o kredyt konsumencki pod nazwą: **Umowa Pożyczki Gotówkowej**, rzetelnych i pełnych informacji oraz danych nt.:
 - całkowitego kosztu pożyczki i rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania,
 - sposobu zabezpieczenia pożyczki,
 - łącznej kwoty wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument,
 - uprawnień i skutków przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta,
 - terminu, sposobu i skutkach wykonania przez konsumenta uprawnień do odstąpienia od umowy,

80-824 GDAŃSK, UL. PODWALE PRZEDMIEJSKIE 30

TEL./FAX (58) 346-29-32, 346-29-33, 301-51-75

E-MAIL: GDANSK@UOKIK.GOV.PL

- innych kosztów ponoszonych przez konsumenta w związku z niewykonaniem zobowiązań wynikających z umowy, w tym kosztów sądowych i postępowania egzekucyjnego,

co jest sprzeczne z art. 4 ust. 2 pkt 6, 7, 9, 10, 11 i 13 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 100, poz.1081, z późniejszymi zmianami),

za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **i nakazuje się zaniechanie stosowania tej praktyki;**

II. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, uznaje się za **praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, określoną art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działania przedsiębiorcy Polska Korporacja Finansowa SKARBIEC Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku polegające na zamieszczeniu w umowach o kredyt konsumencki, pod nazwą: **Przedwstępna Umowa Pożyczki Gotówkowej**, nieprawdziwych i wprowadzających w błąd informacji o wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania i całkowitego kosztu pożyczki, co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową, o której mowa w art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 w związku z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. Nr 171, poz. 1206) **i nakazuje się zaniechanie jej stosowania;**

III. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, uznaje się za **praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, określoną art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działania przedsiębiorcy Polska Korporacja Finansowa SKARBIEC Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku, polegające na rozpowszechnianiu nieprawdziwych informacji, poprzez zamieszczenie w umowach o kredyt konsumencki, pod nazwą: **Przedwstępna Umowa Pożyczki Gotówkowej i Umowa Pożyczki Gotówkowej**, postanowienia o treści:

„Niniejsza Umowa jest zgodna z wymogami polskiego systemu prawnego, a w szczególności spełnia wymogi:

- a) ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim Dz. U.01.100.1081(z późniejszymi zmianami)
- b) ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów Dz.U.03.86.804 (z późniejszymi zmianami),

[...].”

przez co przeciętny konsument mógł podjąć decyzję dotyczącą umowy, której inaczej by nie podjął, i co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową, o której mowa w art. 5 ust.1 i 2 pkt 1 w związku z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. Nr 171, poz. 1206) **i nakazuje się zaniechanie jej stosowania;**

IV. na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, uznaje się za **praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów**, określoną w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, działania przedsiębiorcy Polska Korporacja Finansowa SKARBIEC Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku polegające na pobieraniu opłaty przygotowawczej wyższej, niż 5% udzielonej pożyczki, od konsumentów, którzy zawarli **Umowę Pożyczki Gotówkowej** na kwotę pożyczki niższą, niż wnioskowana w **Przedwstępnej Umowie Pożyczki Gotówkowej**, co jest sprzeczne z art. 7a ustawy z

dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 100, poz.1081, z późniejszymi zmianami). **i nakazuje się zaniechanie jej stosowania;**

V. Na podstawie art. 103 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nadaje się decyzji w zakresie **pkt I, pkt II, pkt III i pkt IV sentencji decyzji rygor natychmiastowej wykonalności;**

VI. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **nakłada się** na przedsiębiorcę Polska Korporacja Finansowa SKARBIEC Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku:

- w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt I sentencji niniejszej decyzji, **karę pieniężną** w wysokości **292.669 zł** (słownie: dwieście dziewięćdziesiąt dwa tysiące sześćset sześćdziesiąt dziewięć złotych), płatną do budżetu państwa,
- w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt II sentencji niniejszej decyzji, **karę pieniężną** w wysokości **292.669** (słownie: dwieście dziewięćdziesiąt dwa tysiące sześćset sześćdziesiąt dziewięć złotych), płatną do budżetu państwa,
- w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt III sentencji niniejszej decyzji, **karę pieniężną** w wysokości **292.669 zł** (słownie: dwieście dziewięćdziesiąt dwa tysiące sześćset sześćdziesiąt dziewięć złotych), płatną do budżetu państwa,
- w związku z naruszeniem zakazu, o którym mowa w art. 24 ust. 1 i 2 ww. ustawy, w zakresie opisanym w pkt IV sentencji niniejszej decyzji, **karę pieniężną** w wysokości **341.447 zł** (słownie: trzysta czterdzieści jeden tysięcy czterysta czterdzieści siedem złotych) płatną do budżetu państwa.

VII. Na podstawie art. 77 ust. 1 w związku z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz na podstawie art. 264 § 1 ustawy Kodeks postępowania administracyjnego w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów obciąża się przedsiębiorcę Polska Korporacja Finansowa SKARBIEC Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku kosztami opisanego na wstępie postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz zobowiązuje się tego przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów postępowania w kwocie 37,50 zł (słownie: trzydzieści siedem złotych 50/100) w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

W okresie od 17 września 2009r. do 26 października 2010r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej Prezesem UOKiK, Prezesem Urzędu lub organem antymonopolowym, przeprowadził, pod sygnaturą akt RGD.405-32/09/10/MLM, postępowanie wyjaśniające mające na celu wstępne ustalenie, czy zachowania rynkowe przedsiębiorcy Polska Korporacja Finansowa SKARBIEC Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku, zwanego również PKF SKARBIEC, SKARBIEC lub Spółką, związane z udzielaniem pożyczek gotów-

kowych uzasadniają wszczęcie postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

Analizując materiał dowodowy, Prezes Urzędu ustalił, że w stosowanych przez przedsiębiorcę umowach nie zamieszczono wszystkich informacji, wskazanych w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 100, poz. 1081 z późniejszymi zmianami), w którym określony został zakres niezbędnego minimum informacyjnego, jaki winien zostać udostępniony konsumentowi.

Ustalono także, że przedsiębiorca udziela konsumentom nieprawdziwych informacji o wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania pożyczki i całkowitym koszcie pożyczki oraz rozpowszechnia nieprawdziwe informacje o zgodności warunków umowy z wymogami polskiego systemu prawnego, w szczególności z przepisami ustawy o kredycie konsumenckim i ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), zwanej dalej ustawą o ochronie [...], lub ustawą antymonopolową.

Ponadto, przedsiębiorca niezgodnie z art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim pobiera opłatę przygotowawczą w wysokości przekraczającej 5% udzielonego kredytu, w sytuacji, gdy klienci zawierają umowę pożyczki na kwotę niższą niż określoną w umowie przedwstępnej.

W ocenie Prezesa Urzędu wyniki tego postępowania wskazały, że Spółka może naruszać zakaz, o którym mowa w art. 24 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ustawy o ochronie [...]

W związku z powyższym, postanowieniem Nr 214 z dnia 26 października 2010r., zmienionym następnie postanowieniem nr 62 , z dnia 18 kwietnia 2011r., zostało wszczęte, z urzędu, postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez przedsiębiorcę PKF SKAR-BIEC Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów poprzez:

I. Stosowanie praktyki określonej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na:

3) naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom, w umowach o kredyt konsumencki pod nazwą **Przedwstępna Umowa Pożyczki Gotówkowej**, rzetelnych i pełnych informacji oraz danych nt.:

- całkowitego kosztu pożyczki i rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania,
- łącznej kwoty wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument,
- uprawnienia i skutków przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta,
- innych kosztów ponoszonych przez konsumenta w związku z niewykonaniem zobowiązań wynikających z umowy, w tym kosztów sądowych i postępowania egzekucyjnego,

co jest sprzeczne z art. 4 ust. 2 pkt 6, 9, 10 i 13 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 100, poz. 1081, z późniejszymi zmianami).

4) naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom, w umowach o kredyt konsumencki pod nazwą: **Umowa Pożyczki Gotówkowej**, rzetelnych i pełnych informacji oraz danych nt.:

- całkowitego kosztu pożyczki i rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania,
- sposobu zabezpieczenia pożyczki,
- łącznej kwoty wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument,
- uprawnienia i skutków przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta,

- terminu, sposobu i skutkach wykonania przez konsumenta uprawnienia do odstąpienia od umowy,
- innych kosztów ponoszonych przez konsumenta w związku z niewykonaniem zobowiązań wynikających z umowy, w tym kosztów sądowych i postępowania egzekucyjnego,

co jest sprzeczne z art. 4 ust. 2 pkt 6, 7, 9, 10, 11 i 13 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. Nr 100, poz.1081, z późniejszymi zmianami).

II. Stosowanie praktyki określonej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na zamieszczeniu w umowach o kredyt konsumencki, pod nazwą **Przedwstępna Umowa Pożyczki Gotówkowej**, nieprawdziwych i wprowadzających w błąd informacji o wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania i całkowitego kosztu pożyczki, co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową, o której mowa w art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 w związku z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. Nr 171, poz. 1206).

III. Stosowanie praktyki określonej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na rozpowszechnianiu nieprawdziwych informacji, poprzez zamieszczenie w umowach o kredyt konsumencki, pod nazwą: **Przedwstępna Umowa Pożyczki Gotówkowej i Umowa Pożyczki Gotówkowej**, postanowienia o treści:

„Niniejsza Umowa jest zgodna z wymogami polskiego systemu prawnego, a w szczególności spełnia wymogi:

- c) ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim Dz. U.01.100.1081 (z późniejszymi zmianami)
- d) ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów Dz.U.03.86.804 (z późniejszymi zmianami),

[...].”,

przez co przeciętny konsument mógł podjąć decyzję dotyczącą umowy, której inaczej by nie podjął, i co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową, o której mowa w art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 w związku z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. Nr 171, poz. 1206).

IV. Stosowanie praktyki określonej w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na pobieraniu opłaty przygotowawczej wyższej, niż 5% udzielonej pożyczki, od konsumentów, którzy zawarli **Umowę Pożyczki Gotówkowej** na kwotę pożyczki niższą, niż wnioskowana w **Przedwstępnej Umowie Pożyczki Gotówkowej**, co jest sprzeczne z art. 7a ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 100, poz.1081, z późniejszymi zmianami).

W toku postępowania Prezes Urzędu, postanowieniem Nr 215 z dnia 26 października 2010r., zaliczył w poczet dowodów część materiałów stanowiących akta sprawy prowadzonej pod sygnaturą RGD.405-32/09/10/MLM.

Odnosząc się do zarzutów postawionych w zawiadomieniu o wszczęciu postępowania, przedsiębiorca, pismem z dnia 19 listopada 2010r., przedstawił swoje stanowisko w sprawie.

Zdaniem przedsiębiorcy postawione zarzuty są *nietrafione, gdyż oparte są one bądź na całkowicie błędnych podstawach faktycznych i prawnych, bądź to wynikają one z niezro-*

zumienia istoty opisanej sytuacji. SKARBIEC wskazał również, że dla większości umów zawieranych przez Spółkę z konsumentami zastosowanie mają przepisy ustawy o kredycie konsumenckim.

Odnosząc się do pierwszego z zarzutów, w zakresie dotyczącym **Przedwstępnej Umowy Pożyczki Gotówkowej**, przedsiębiorca uznał, iż wzorzec ten zawiera wszelkie wymagane prawem dane. Stwierdził również, że Spółka *nigdy nie dochodziła, i nie dochodzi obecnie, przed sądami powszechnymi od konsumentów jakichkolwiek roszczeń wynikających z umów przedwstępnych pożyczek, a zatem nie ma potrzeby podawania wysokości kosztów sądowych i egzekucyjnych, albowiem takowe nie występują.*

Z kolei, w odniesieniu do **Umowy Pożyczki Gotówkowej** przedsiębiorca stwierdził, m.in., iż *Fragment umowy jest harmonogramem spłat, w którym wymieniona jest większość danych których brak zarzuca nam organ administracyjny.* Na potwierdzenie tej okoliczności skarżony nie przedstawił jednak żadnych dowodów.

Ustosunkowując się do drugiego z zarzutów przedsiębiorca uznał, iż został on postawiony bardzo ogólnikowo i podniósł, iż - jego zdaniem - przeprowadzone obliczenia rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania są prawidłowe. Dodatkowo Spółka wnioskuje o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego celem ustalenia *czy sposób obliczenia przez przedsiębiorcę rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania jej zgodny z przepisami ustawy o kredycie konsumenckim.*

Odnosząc się do trzeciego z zarzutów SKARBIEC stwierdził m.in., iż *..nie widzimy podstaw by do oceny umowy o kredyt konsumencki stosować przepisy przytoczonych przez organ administracyjny ustaw.* Zdaniem przedsiębiorcy, zarzut taki mógłby zostać postawiony *po udowodnieniu że umowy te są rażąco sprzeczne z przytoczonymi przepisami prawa [....].*

Odnosząc się do ostatniego z zarzutów Spółka wskazała, że umowa przedwstępna jest odrębną umową, z tych też powodów *nie można porównywać ze sobą dwóch różnych umów i wyciągać z tego wniosków.* Ponadto, w ocenie przedsiębiorcy, *błędem jest łączenie sumy opłat przygotowawczej z umów przedwstępnych z sumą opłat przygotowawczych od umów przyrzeczonych. Często zdarza się bowiem, iż konsument, który zawarł z przedsiębiorcą np. 10 umów przedwstępnych po 5.000 zł każda i od każdej z nich wpłacił opłatę przygotowawczą po 250 złotych każda, następnie rezygnuje z części umów przedwstępnych w następstwie czego dochodzi li tylko do zawarcia części umów przyrzeczonych.*

SKARBIEC dodatkowo wnioskował o:

1. Wskazanie przepisów prawa umożliwiających Prezesowi Urzędu wszczynanie postępowań w sprawach związanych z kredytami konsumenckimi.
2. Wskazania toku obliczeń i wysokości wyliczonej przez organ administracyjny rzeczywistej rocznej stopy procentowej.

Jednocześnie PKF SKARBIEC oświadczył, iż wzorce umowne przekazane w trakcie postępowania zostały wprowadzone w czerwcu 2010r.

Pismem z dnia 25 maja 2011r. przedsiębiorca, odnosząc się do postawionych zarzutów, ponownie i bez jakiegokolwiek uzasadnienia, oświadczył, iż *wszystkie stawiane nam zarzuty uznajemy za bezzasadne.*

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

A. Okoliczności faktyczne sprawy

1. Polska Korporacja Finansowa SKARBIEC Sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku została wpisana do KRS w dniu 23 lipca 2002r., pod numerem: 0000119317. Przedmiotem działania przedsiębiorcy, określonym w KRS, jest m.in. pozostałe pośrednictwo finansowe oraz działalność pomocnicza finansowa, gdzie indziej nie sklasyfikowana. Faktycznym przedmiotem działania przedsiębiorcy jest udzielanie pożyczek gotówkowych, zarówno przedsiębiorcom, jak i klientom indywidualnym/konsumentom. Na ten cel został utworzony fundusz pożyczkowy. Na dzień 31 grudnia 2010r. fundusz pożyczkowy wynosił ... zł.

SKARBIEC posiada na terenie kraju 25 oddziałów, w których klienci mogą zawrzeć umowę pożyczki. Oddziały te zlokalizowane są na terenie następujących miast: Białystok, Bytom, Gliwice, Kielce, Lublin, Olsztyn, Słupsk, Warszawa (2 oddziały), Rzeszów, Bielsko Biala, Częstochowa, Kalisz, Kraków (2 oddziały) Łomża, Opole, Szczecin, Bydgoszcz, Gdańsk, Katowice, Łódź, Poznań, Tarnów i Wrocław.

2. Spółka opracowała i stosuje wzorce umowne o nazwach:

- a) Przedwstępna Umowa Pożyczki Gotówkowej PROMOCYJNEJ wraz z Ogólnymi Warunkami Umowy Przedwstępnej Promocyjnej, które obecnie zostały zastąpione nowym wzorcem pn. Przedwstępna Umowa Pożyczki Gotówkowej,
- b) Oświadczenie,
- c) Informacja nt. obowiązków klientów, których umowy zostały zaewidencjonowane,
- d) Umowa Pożyczki Gotówkowej.

Ad a)

W umownie zawarte są dane personalne klienta oraz informacje nt. pożyczki, tj. wysokość pożyczki standardowej 5000,00 zł, krotność pożyczki, stawka opłaty przygotowawczej 5,00%, stawka opłaty administracyjnej 10,00 zł, nominalna stopa oprocentowania, suma krotności pożyczek (obliczana jako iloczyn wartości pożyczki standardowej oraz krotności pożyczki), suma opłat przygotowawczych (5% od sumy krotności pożyczek). Krotność pożyczki może wynieść od 1 do 60, czyli minimalna wartość pożyczki to 5.000 zł, natomiast maksymalna jej wysokość to 300.000 zł. Okres spłaty pożyczki może wynieść od 1 roku do 30 lat. Zgodnie z § 3 Przedwstępnej Umowy Pożyczki Gotówkowej umowa staje się zobowiązująca dla pożyczkodawcy z chwilą wniesienia przez klienta 5% opłaty przygotowawczej. Dopiero po wypełnieniu tego warunku umowa zostaje zaewidencjonowana, a w ciągu 60 dni od wniesienia opłaty umowa zaewidencjonowana zostaje przyjęta do realizacji (§ 4 wzorca). W przypadku rezygnacji klienta z pożyczki wniesiona opłata przygotowawcza nie jest zwracana, chyba że nieprzyjęcie umowy do realizacji następuje z winy pożyczkodawcy, wówczas opłata przygotowawcza podlega zwrotowi w całości wraz z odsetkami ustawowymi. Zgodnie z wyjaśnieniami przedsiębiorcy *Opłata przygotowawcza w naszym przypadku jest tylko i wyłącznie opłatą za przyjęcie umowy* (pismo z dnia 30 czerwca 2010r.).

Ad b)

Klient oświadcza, że otrzymał projekt umowy przedwstępnej pożyczki i umowę pożyczki oraz że zgłasza zastrzeżenia lub zastrzeżeń nie zgłasza co do postanowień zawartych w otrzymanym projekcie umowy; w wypadku zastrzeżeń klient zobowiązany jest do wskazania, które z postanowień umowy, i w jakim zakresie, mają zostać negocjowane indywidualnie.

Ad c)

Klient, którego umowa została zaewidencjonowana (czyli po zawarciu umowy przedwstępnej oraz uiszczeniu opłaty przygotowawczej) otrzymuje propozycję zabezpieczenia spłaty rat oraz będąc jednocześnie zobowiązany jest do wskazania dwóch rodzajów zabezpieczeń, tj.:

- weksel *in blanco* (jest to zabezpieczenie obowiązkowe)
- oraz do wyboru,
- zastaw hipoteczny,
- blokada środków na rachunku bankowym,
- cesja polisy ubezpieczeniowej z funduszem inwestycyjnym,
- cesja należności,
- poręczyciele,
- inne zabezpieczenia zaakceptowane przez pożyczkodawcę.

W przypadku wyboru **blokada środków na rachunku bankowym**, pożyczkobiorca zobowiązany jest do założenia lokaty niezrywalnej przez cały okres spłaty w wysokości 20% większej, niż kwota pożyczki, czyli ubiegając się o pożyczkę w wariancie maksymalnym, tj. w wysokości 300.000 zł, z okresem spłaty 30 lat, zobowiązany jest do posiadania w ciągu tych 30 lat, lokaty w wysokości 360.000 zł.

Dla zabezpieczenia w postaci **cesji polisy ubezpieczeniowej**, wartość wykupu polisy musi być większa o 20% od kwoty pożyczki. W przypadku wyboru **cesji należności** koniecznym jest m.in. przedstawienie potwierdzonego sądownie nakazu zapłaty dłużnika na rzecz pożyczkodawcy.

Dla krotności pożyczki od 1 do 10 wymagane jest ustanowienie dwóch **poręczycieli**, a dla krotności od 11 do 60 – trzech.

Ad d)

W przypadku przyjęcia umowy do realizacji zasady wypłaty środków uregulowane są w § 6 przedwstępnej umowy pożyczki gotówkowej. Zgodnie z postanowieniami umowy każdy klient otrzymuje indywidualny numer zwany NPP (Numer Promesy Pożyczkowej). Liczba nadanych numerów NPP zgodna jest z krotnością pożyczki standardowej, co oznacza, że klient, który ubiega się o pożyczkę w kwocie 300.000 (60 krotności pożyczki standardowej - 5.000 zł), otrzymuje 60 numerów NPP. Ponieważ wypłata środków następuje, zgodnie z przyznanymi numerami NPP, co miesiąc, klient otrzyma ostatnią transzę pożyczki dopiero po upływie 60 miesięcy, tj. po 5 latach od zawarcia umowy.

3. Z klientami, których umowy zostały przyjęte od realizacji i którzy nie odstępili od umowy przedwstępnej przedsiębiorca zawiera umowę pożyczki gotówkowej. Umowa ta stanowi wykonanie zawartej poprzednio umowy przedwstępnej (§ 2 ust. 1 Umowy Pożyczki Gotówkowej).
4. Zgodnie z § 7 Przedwstępnej Umowy Pożyczki Gotówkowej i § 3 Umowy Pożyczki Gotówkowej, oprócz opłaty przygotowawczej przedsiębiorca dodatkowo ustalił opłatę administracyjną w wysokości 10 zł dla każdej krotności pożyczki standardowej (oddzielnie dla każdego NPP). Opłata administracyjna, pobierana w stałej kwocie, pokrywa koszty obsługi przez cały czas trwania planu ratalnego (§ 5 ust. 7 Umowy Pożyczki Gotówkowej).

Jeżeli klient zawarł np. umowę o pożyczkę w wysokości 5.000 zł (1 NPP), to miesięczna rata kompletna (uiszczana w wysokości stałej przez cały okres spłaty pożyczki) stanowić będzie sumę raty podstawowej oraz opłaty administracyjnej. W przypadku, gdy klient zawarł umowę o pożyczkę w kwocie maksymalnej 300.000 zł (60 NPP), wówczas spłaca oddzielnie dla każdego NPP comiesięczne raty kompletne

i uiszcza, odrębnie dla każdego NPP, opłatę administracyjną. Nawet jeśli klient otrzymuje zbiorcze dowody wpłat, to opłaty administracyjne stanowią sumę, czyli w przypadku pożyczki w wysokości 300.000 zł, comiesięcznie opłaty administracyjne będą stanowiły kwotę 600 zł (10 zł x 60 krotności pożyczki standardowej 5.000 zł)

5. Dane dotyczące ilości zawartych umów przedwstępnych, umów przyjętych do realizacji oraz ilości umów, od których klienci odstąpili, w latach 2007-2009, zostały zawarte w poniższej tabeli.

Tabela nr 1

	2007	2008	2009 - I PÓŁROCZE	OGÓŁEM	WSKAŹ- NIK [%]*
1	2	3	4	5	6
IŁOŚĆ UMÓW:					
zawartych					
przyjętych do realizacji					
od których konsumenci odstąpili					
zrealizowanych					
oczekujących na realizację					
WARTOŚĆ ŁĄCZNA UDZIELONYCH POŻYCZEK					

Źródło: informacje przekazane pismem przedsiębiorcy z dnia 8 października 2009r.

* wskaźnik przedstawia iloraz, odpowiednio, ilości umów przyjętych do realizacji, od których klienci odstąpili i umów zrealizowanych w stosunku do ogólnej ilości umów zawartych w badanym okresie

Dane te wskazują, że jedynie ...% umów przedwstępnych, zawartych w latach 2007-2009 (I półrocze) nie zostało przyjętych do realizacji, natomiast prawie ...% klientów, którzy zawarli umowy przedwstępne z PKF SKARBIEC odstąpiło od ich wykonania.

6. Zgodnie z oświadczeniem przedsiębiorcy (pismo z dnia 10 czerwca 2010r.) Klient, po zawarciu umowy przedwstępnej, może wnioskować o zmianę kwoty pożyczki, *...jeżeli jednak z przyczyn leżących po jego stronie sam rezygnuje z ubiegania się o część kwoty pożyczki od pierwotnie wnioskowanej to opłata przygotowawcza nie jest mu proporcjonalnie zwracana, albowiem do zawarcia umowy przyrzeczonej na niższą kwotę dochodzi z przyczyn zależnych od klienta. W przypadku ubiegania się przez klienta o wyższą kwotę aniżeli pierwotna z takim klientem zawierana jest kolejna (kolejne) umowa i od tej kolejnej umowy obliczana jest opłata przygotowawcza.*
7. Pismem z dnia 30 czerwca 2010r. Spółka przekazała ... Umów Pożyczki Gotówkowej zawartych z klientami/konsumentami w okresie od stycznia do maja 2010r. Dodatkowo, pismem z dnia 14 września 2010r. przedsiębiorca przekazał kopie odpowiednich umów przedwstępnych zawartych z tymi samymi klientami/konsumentami. Ponadto w dniu 9 marca 2011r. Prezes UOKiK otrzymał również ... umów zawartych do końca 2010r. W oparciu o przekazane dowody można stwierdzić, że na ... zawartych Umów Pożyczek Gotówkowych w ... przypadkach kwoty udzielonych pożyczek są niższe, niż określone w umowach przedwstępnych. Spośród analizowanych

umów ... zwarte były z przedsiębiorcami, natomiast w przypadku ... z umów dane dotyczące pożyczki są nieczytelne.

8. W takcie prowadzonego postępowania wyjaśniającego (sygnatura akt RGD.405-32/09/10/MLM) Prezes Urzędu wystąpił dodatkowo do 30 banków, z wezwaniem o przekazanie informacji nt. warunków udzielanych kredytów konsumenckich. Uzyskane informacje zostały przedstawione w tabeli nr 2.

Tabela nr 2

L.P	BANK	KREDYT KONSUMENCKI	WYSOKOŚĆ OPŁATY PRZYGOTOWAWCZEJ	CZY OPŁATA PRZYGOTOWAWCZA ZACHOWANA JEST W PEŁNEJ WYSOKOŚCI, W PRZYPADKU ODSĄPIENIA KLIENTA OD UMOWY?
1	Millenium	tak	5%	tak
2	PKO Bank Polski	tak	nie pobiera	-
3	WBK	tak	50 zł	tak
4	Alior Bank	tak	1% - 5%	tak
5	BPH	tak	0% - 3,5%	tak
6	LUKAS Bank	tak	30-50 zł	tak
7	ING Bank Śląski	tak	15-30 zł	tak
8	GETIBNAKN	tak	nie pobiera	-
9	Nordea	tak	1% - 3%	tak
10.	PKO SA	tak	nie pobiera	-
11.	BRE Bank	tak	0-500 zł*	tak
12.	GE Money Bank	tak	nie pobiera	-
13.	Citybank	tak	0% - 5%	tak
14.	Deutsche Bank	tak	nie pobiera	-
15.	Fortis Bank	tak	nie pobiera	-
16.	BGŻ	tak	4% - 5%	tak
17.	Invest bank	tak	20-100 zł	tak
18.	BOŚ Bank	tak	50 zł – 3%	tak
19.	Kredyt bank	tak	25 zł - 250 zł	tak
20.	Raifeisen Bank	tak	nie pobiera	-
21.	AIG Bank	tak	0 - 50 zł	tak
22.	Meritum Banka	tak	nie pobiera	-
23.	Noble Bank	tak	od 3,95% - 4%	tak
24.	DnB NORD	tak	nie pobiera	-
25.	Cetelem	tak	nie pobiera	-
26.	DZ Bank	tak	nie pobiera	-
27.	Mazowiecki Bank	tak	0,5% - 5%	tak
28.	Allianz Bank	tak	1% - 5%	tak
29.	ABS AMRO Bank	nie	-	-
30.	PKO Bank hipoteczny	nie	-	-

* opłata nie jest pobierana w przypadku zawarcia umowy o kredyt

Jak na to wskazują wyniki przeprowadzonych badań, spośród 30 ankietowanych banków 28 udziela kredytów konsumenckich, w rozumieniu przepisów ustawy o kredycie konsumenckim, wśród których 17 banków pobiera opłatę przygotowawczą, która jest zachowana w całości w sytuacji odstąpienia klienta od umowy. W przypadku 6 banków wysokość opłaty maksymalnie może wynieść 5%, jednak tylko

bank Millenium określał opłatę przygotowawczą na stałym poziomie 5%. Pozostałe banki uzależniają wysokość tej opłaty od rodzaju oferowanych produktów.

B. Uregulowania prawne

I. USTAWA O KREDYCIE KONSUMENCKIM

Ustawa z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim reguluje zasady i tryb zawierania umów o kredyt konsumencki. Przepisy tej ustawy określają zasady ochrony konsumentów oraz obowiązki przedsiębiorcy, który udziela kredytu konsumenckiego.

I tak:

- Art. 2 i art. 3 ustawy definiują, że przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę, na mocy której przedsiębiorca, zwany kredytodawcą, udziela konsumentowi kredytu lub daje przyrzeczenie jego udzielenia. Za umowę o kredyt uznaje się, w szczególności, umowę pożyczki, z zastrzeżeniem, że przepisów ustawy nie stosuje się m.in. gdy wartość kredytu (pożyczki) przekracza kwotę 80.000 zł, lub jej równowartość w innej walucie. Jednocześnie za konsumenta ustawa uznaje osobę fizyczną, która zawiera umowę z przedsiębiorcą w celu bezpośrednio niezwiązanym z działalnością gospodarczą.
- Art. 4 ust. 2 ustawy określa, że umowa o kredyt konsumencki powinna zawierać następujące dane:
 - 1) *imię, nazwisko konsumenta i jego adres oraz imię, nazwisko (nazwę) i adres (siedzibę) kredytodawcy, a gdy kredytodawcą jest osoba prawna - także określenie organu, który zarejestrował działalność kredytodawcy, i numer w rejestrze, pod którym kredytodawca został wpisany,*
 - 2) *wysokość kredytu,*
 - 3) *zasady i terminy spłaty kredytu,*
 - 4) *roczną stopę oprocentowania oraz warunki jej zmiany,*
 - 5) *opłaty i prowizje oraz inne koszty związane z udzieleniem kredytu, w tym opłatę za rozpatrzenie wniosku kredytowego oraz przygotowanie i zawarcie umowy kredytowej, zwaną dalej "opłatą przygotowawczą", będące elementem całkowitego kosztu kredytu, oraz warunki ich zmiany,*
 - 6) *informację o całkowitym koszcie kredytu i rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, o których mowa w art. 7 ust. 1 i 2,*
 - 7) *sposób zabezpieczenia, jeżeli umowa je przewiduje, oraz opłaty należne kredytodawcy z tego tytułu,*
 - 8) *informację o pozostałych kosztach, do których zapłaty zobowiązany jest konsument w związku z zawartą umową,*
 - 9) *informację o łącznej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument,*
 - 10) *informację o uprawnieniu i skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta,*
 - 11) *informację o terminie, sposobie i skutkach wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy przez konsumenta, o którym mowa w art. 11,*
 - 12) *informację o skutkach uchybienia postanowieniom dotyczącym zasad i terminu spłaty kredytu,*

13) *informację o rocznej stopie oprocentowania zadłużenia przeterminowanego oraz warunki jej zmiany, a także informację o innych kosztach ponoszonych przez konsumenta w związku z niewykonaniem przez niego zobowiązań wynikających z umowy, w tym o kosztach upomnień lub wezwań do zapłaty, kosztach sądowych i postępowania egzekucyjnego.*

- Art. 4 ust. 3 ustawy stanowi, że *Jeżeli nie jest możliwe podanie kosztów, do których poniesienia zobowiązany jest konsument, należy określić ich szacunkową wysokość oraz okoliczności, od których zależy ich ostateczna wysokość i obowiązek zapłaty przez konsumenta.*
- Zgodnie z art. 4 ust. 3a ustawy, *Do obliczenia rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, jeżeli nie jest możliwe określenie wysokości kredytu konsumenckiego, czasu trwania umowy oraz terminów spłat kredytu, należy przyjąć, że kwota kredytu wynosi 8.000 zł, a spłata kredytu następuje w miesięcznych ratach w ciągu 12 miesięcy kalendarzowych”.*
- Art. 7a ustawy przewiduje, że *Łączna kwota wszystkich opłat, prowizji oraz innych kosztów związanych z zawarciem umowy o kredyt konsumencki, z wyłączeniem udokumentowanych lub wynikających z innych przepisów prawa kosztów, związanych z ustanowieniem, zmianą lub wygaśnięciem zabezpieczeń i ubezpieczeń (w tym kosztów ubezpieczenia spłaty kredytu, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 4), nie może przekroczyć 5 % kwoty udzielonego kredytu konsumenckiego.*
- Art. 7 ustawy stanowi, że *Całkowity koszt kredytu oznacza wszystkie koszty wraz z odsetkami i innymi opłatami i prowizjami, które konsument jest zobowiązany zapłacić za kredyt, z wyjątkiem kosztów:*
 1. *które ponosi konsument w związku z niewykonaniem swoich zobowiązań wynikających z umowy o kredyt konsumencki,*
 2. *które w związku z nabyciem rzeczy lub usługi ponosi konsument, niezależnie od tego, czy nabycie następuje z wykorzystaniem kredytu,*
 3. *prowadzenia rachunku, z którego realizowane są spłaty, oraz kosztów przelewów i wpłat na ten rachunek, chyba że konsument nie ma prawa wyboru podmiotu prowadzącego rachunek, a koszty te przekraczają koszty dla rachunków oszczędnościowych stosowane przez podmiot prowadzący rachunek,*
 4. *ustanowienia, zmiany oraz związanych z wygaśnięciem zabezpieczeń i ubezpieczenia, z wyjątkiem kosztów ubezpieczenia spłaty kredytu - wraz z oprocentowaniem i pozostałymi kosztami - na wypadek śmierci, inwalidztwa, choroby lub bezrobocia konsumenta,*
 5. *wynikających ze zmiany kursów walut.*
- Art. 8 ustawy *Konsument jest uprawniony do spłaty kredytu przed terminem określonym w umowie. Termin dokonania spłaty powinien odpowiadać terminom wnoszenia rat określonym w umowie.*

1a. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, konsument jest obowiązany poinformować kredytodawcę o zamiarze wcześniejszej spłaty kredytu najpóźniej w terminie 3 dni przed jej dokonaniem.

2. Jeżeli konsument spłaca kredyt przed terminem, wówczas w przypadku:

- 1) kredytu oprocentowanego - nie jest zobowiązany do zapłaty oprocentowania za okres po spłacie kredytu,*
- 2) kredytu nieoprocentowanego - konsument ma prawo do zmniejszenia zapłaconych kredytodawcy prowizji i opłat proporcjonalnie do okresu, o który skrócono czas korzystania z kredytu.*
- 3) Za wcześniejszą spłatę kredytu kredytodawca nie może zastrzec prowizji.*
- 4) Kredytodawca obowiązany jest rozliczyć się z konsumentem w terminie 14 dni od dnia dokonania spłaty kredytu.*

- *Art. 11 ust. 1 ustawy przewiduje, że Konsument, z zastrzeżeniem ust. 6 i art. 12 ust. 1, może, bez podania przyczyny, odstąpić od umowy o kredyt konsumencki w terminie 10 dni od dnia zawarcia umowy. Jeżeli umowa o kredyt konsumencki nie zawierała informacji o uprawnieniu do odstąpienia od umowy, konsument może odstąpić od umowy w terminie 10 dni od dnia otrzymania informacji o prawie odstąpienia od umowy, nie później jednak niż w terminie 3 miesięcy od dnia zawarcia umowy. W razie odstąpienia konsumenta od umowy kredytodawca obowiązany jest niezwłocznie zwrócić poniesione przez konsumenta na rzecz kredytodawcy koszty udzielanego kredytu, z wyjątkiem opłaty przygotowawczej oraz pobranych przez kredytodawcę opłat związanych z ustanowieniem zabezpieczenia.*

II. USTAWA O PRZECIWDZIAŁANIU NIEUCZCIWYM PRAKTYKOM RYNKOWYM

Ustawa z dnia 23 sierpnia 2007r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. Nr 171, poz. 1206) określa nieuczciwe praktyki rynkowe oraz zasady przeciwdziałania tym praktykom w interesie konsumentów i w interesie publicznym.

- *Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy praktykę rynkową uznaje się za działanie wprowadzające w błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął. Natomiast wprowadzającym w błąd działaniem może być w szczególności rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji (art. 5 ust. 2 pkt 1 ustawy o nieuczciwych praktykach rynkowych).*
- *W art. 2 pkt 8 ustawy zawarto definicję przeciętnego konsumenta, zgodnie z którą za przeciętnego konsumenta uznaje się konsumenta, który jest dostatecznie dobrze poinformowany, uważny i ostrożny; oceny dokonuje się z uwzględnieniem czynników społecznych, kulturowych, językowych i przynależności danego konsumenta do szczególnej grupy konsumentów, przez którą rozumie się dającą się jednoznacznie zidentyfikować grupę konsumentów, szczególnie podatną na oddziaływanie praktyki rynkowej lub na produkt, którego praktyka rynkowa dotyczy, ze względu na szczególne cechy, takie jak wiek, niepełnosprawność fizyczna lub umysłowa.*

**MAJĄC NA UWADZE ZEBRANY MATERIAŁ DOWODOWY, PREZES URZĘDU ZWAŻYŁ,
CO NASTĘPUJE.**

Aby rozstrzygnąć sprawę w oparciu o przepisy ustawy o ochronie [...] niezbędnym jest uprzednie zbadanie przez Prezesa Urzędu, czy w danej sprawie zagrożony został interes publicznoprawny, bowiem dopiero wykazanie tej przesłanki upoważnia Prezesa UOKiK do realizacji celu ustawy, którym, zgodnie z jej art. 1 ust 1, jest określenie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów.

W ocenie Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się i dotyczy ochrony interesu szerszej grupy konsumentów, którzy są lub mogą być klientami Spółki.

Skarżonemu przedsiębiorcy przedstawiono zarzuty naruszenia art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie [...], który stanowi, iż *Zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów*. Zgodnie z ust. 2 tegoż artykułu *Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności: 2) naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji oraz 3) nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji*.

Aby działania przedsiębiorcy (tu: Spółki SKARBIEC) mogły zostać uznane za sprzeczne z powołanym wyżej przepisem art. 24 ustawy antymonopolowej, winny spełniać łącznie następujące przesłanki: ujawniać się w obrocie konsumenckim, stanowić działanie bezprawne, godzić w zbiorowy interes konsumentów.

Zgodnie z art. 4 pkt 11 ustawy o ochronie [...] i art. 22¹ k.c., za konsumenta uważa się osobę fizyczną, dokonującą czynności prawnej nie związanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Niekwestionowana przez uczestnika postępowania okoliczność zawierania z osobami fizycznymi umów, na podstawie których Spółka udziela lub przyrzeka udzielić pożyczki gotówkowej, jednoznacznie potwierdza fakt spełnienia pierwszej z przesłanek powołanego wyżej przepisu ustawy antymonopolowej.

Jako bezprawne należy kwalifikować zachowania sprzeczne z prawem, zasadami współżycia społecznego lub dobrymi obyczajami, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa (por. Komentarz do ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji pod red. Janusza Szwejki, Wyd. CH Beck, Warszawa 2000r., s. 117-118).

I. 1. W przedmiotowej sprawie przedsiębiorcy postawiono zarzut stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy o ochronie [...], polegającej na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej i pełnej informacji. Bezprawność działań przedsiębiorcy wynika z naruszenia art. 4 ust. 2 pkt 6, 9, 10 i 13 ustawy o kredycie konsumenckim. Przepis ten wymaga, aby umowa o kredyt konsumencki zawierała m.in. dane o:

- całkowitym koszcie pożyczki i rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania,
- łącznej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument,
- uprawnieniu i skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta,

- innych kosztach ponoszonych przez konsumenta w związku z niewykonaniem zobowiązań wynikających z umowy, w tym kosztach sądowych i postępowania egzekucyjnego.

W wyroku z dnia 13 czerwca 2005r., sygnatura akt XVII Ama 30/04, Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zwany dalej SOKiK, stwierdził, że praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest posługiwanie się przez bank wzorcem umowy o udzielenie kredytu, którego treść nie odpowiada wymogom ustawy o kredycie konsumenckim. W ocenie SOKiK, *skoro ustawodawca wyraźnie określił zakres niezbędnych danych zawartych w umowie kredytu konsumenckiego, to oczywistym jego celem było zagwarantowanie konsumentowi wiedzy w tym zakresie jako niezbędnej dla ochrony jego praw i interesów. Bez znaczenia jest przy tym, czy konsument z informacji tych uczyni użytek czy nie.*

Natomiast w uzasadnieniu wyroku z dnia 20 czerwca 2006r. sygn. akt III SK 7/2006, Sąd Najwyższy podkreślił, że *zastosowanie kategoriowej formuły w art. 4 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim nadaje analizowanemu przepisowi charakter normatywny obligatoryjnego nakazu zamieszczenia w umowie wszystkich istotnych postanowień umownych, które z woli ustawodawcy gwarantują konsumentowi prawo do wiedzy o zakresie jego praw i obowiązków określonych bezpośrednio w dokumencie umowy kredytowej, co użykuje się zarówno przez łatwość bezpośredniego dostępu do istotnych informacji kredytowych, jak i możliwości ich porównania na etapie kontraktowania z konkurencyjnymi ofertami innych kredytodawców. Sąd uznał także, że prawidłowa wykładnia art. 4 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim prowadzi do wniosku, że obligatoryjne postanowienia (essentialia negotii) umowy o kredyt konsumencki, które zostały wymienione w tym przepisie, powinny być w umowie uzgodnione literalnie, bezpośrednio i wyczerpująco (...). Konsument ma prawo do przejrzystej, kompletnej i jednoznacznej informacji w sprawach mających istotne znaczenie dla zabezpieczenia jego interesu prawnego w warunkach globalizacji (masowości) obrotu prawnego i wielości ofert na rynku, które nie zawsze posługują się prawdziwymi i pełnymi informacjami i niekiedy wprowadzają w błąd lub w sposób ukryty godzą w indywidualny i zbiorowy interes konsumentów. Brak w umowie kredytowej wszystkich konkretnych postanowień przewidzianych w ww. przepisie stanowi zatem, w ocenie Sądu, realne naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, przez co godzi w zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu ustawy o ochronie [...].*

Oceniając działania Spółki SKARBIEC, Prezes Urzędu uznał, że zawierając z konsumentami umowy z wykorzystaniem wzorca pn. **Przedwstępna Umowa Pożyczki Gotówkowej**, przedsiębiorca ten nie wypełnił obowiązków informacyjnych względem konsumentów, w zakresie określonym w art. 4 ust. 2 pkt 6, 9, 10 i 13 ustawy o kredycie konsumenckim.

Przedwstępna Umowa Pożyczki Gotówkowej to umowa, z której wynika zobowiązanie do zawarcia umowy przyrzeczonej, i która powinna zawierać istotne postanowienia umowy przyrzeczonej.

Zdaniem Prezesa Urzędu, w umowach przedwstępnych, zawieranych przez SKARBIEC, brak jest rzetelnych i pełnych informacji o **całkowitym koszcie pożyczki** i **wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania** pożyczki.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim, całkowity koszt kredytu oznacza wszystkie koszty wraz z odsetkami i innymi opłatami i prowizjami, które konsument jest zobowiązany zapłacić za pożyczkę, z wyjątkiem kosztów wyłączonych w pkt 1-5 tego przepisu. Informację o całkowitym koszcie kredytu przedsiębiorca przedstawił w następujący sposób:

$$\text{Całkowity koszt kredytu } O = 400,00 + 12 \cdot 677,52 - 8.000 + 12 \cdot 16 = 722,20$$

Określając całkowity koszt kredytu SKARBIEC przyjął, że kwota pożyczki wynosi 8.000 zł. Wartość 677,52 stanowi, określoną przez przedsiębiorcę, *standaryzowaną ratę podstawową (część raty kapitałowej rozliczanej jako annuity)*. Przedsiębiorca w umowach nie określił natomiast, jaki charakter mają wartości 400,00 i 16, które zostały zastosowane do wliczenia całkowitego kosztu pożyczki. Analiza pozostałych postanowień umownych może wprawdzie prowadzić do wniosku, że wartość 400,00 stanowi opłatę przygotowawczą, określoną w wysokości 5% przyjętej kwoty kredytu, co jest jednak jedynie przypuszczeniem, a nie jednoznacznie określoną w umowie informacją. Ponadto w umowach brak jest jakichkolwiek wskazówek co należy rozumieć i co oznacza wartość 16. Dokonując obliczenia całkowitego kosztu kredytu Spółka uwzględniła tylko „część raty kapitałowej”, co sugeruje, że inna, pozostała część tej raty (odsetkowa) nie została zaliczona do całkowitego kosztu pożyczki. Artykuł 7 ust. 1 ustawy wymaga natomiast podania wszystkich kosztów wraz z odsetkami. Z tych też powodów uznać należy, że informacja o wysokości całkowitego kosztu pożyczki jest niepełna i nierzetelna.

Również określając wysokość **rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania** przedsiębiorca, przedstawiając równanie podstawowe przyjął, analogicznie jak w przypadku całkowitego kosztu kredytu, że wartość kredytu wyniesie 8.000 zł, a także uwzględnił *standaryzowaną ratę podstawową (część raty kapitałowej rozliczanej jako annuity)* wynoszącą 677,52 oraz do tej raty dodał wartość 16,00, przy czym nie określił co ta wartość oznacza. Zdaniem Prezesa Urzędu SKARBIEC określając całkowity koszt kredytu i wyliczając rzeczywistą roczną stopę procentową kredytu, przy obliczeniu której zastosował identyczne parametry, nie przekazuje konsumentom rzetelnych i pełnych informacji w tym zakresie.

W rzeczywistości konsumenci zawierający z przedsiębiorcą umowy przedwstępne nie są należycie poinformowani z jakim obciążeniem finansowym wiąże się uzyskanie pożyczki, o którą wnioskuje. Spółka podając dane dot. całkowitego kosztu kredytu i rzeczywistej rocznej stopy procentowej wypełnia wprawdzie obowiązek ustawowy przekazania tych informacji, jednak podane wartości dotyczące tych wskaźników nie są na tyle jednoznaczne, zrozumiałe, pełne i rzetelne, że pozwalają konsumentom na obiektywne dokonanie oceny oferty przedsiębiorcy i porównanie jej z ofertami innych przedsiębiorców/kredytodawców.

W umowie przedwstępnej przedsiębiorca całkowicie pominął informację o **łącznej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument**, mimo, iż obowiązek umieszczenia tych danych w umowie wynika wprost z przepisu art. 4 ust. 2 pkt 9 ustawy o kredycie konsumenckim.

Informacja o łącznej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji powinna obejmować całość obciążeń finansowych konsumenta związanych z udzieleniem i spłatą pożyczki, z wyjątkiem kosztów wynikających z nienależytego wykonania umowy (por. Ustawa z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim. Komentarz pod red. J. Pisulińskiego. Dom Wydawniczy ABC, 2004). Przedsiębiorca/kredytodawca zobowiązany jest więc do wskazania konsumentowi/kredytobiorcy konkretnej kwoty, będącej sumą całkowitego kosztu pożyczki i pozostałych kosztów.

W umowach przedsiębiorcy brak jest jakichkolwiek informacji o łącznej kwocie tego rodzaju kosztów, które mogą obciążać konsumenta na mocy umowy. Tymczasem koszt kredytu obejmujący tylko opłatę przygotowawczą oraz opłaty administracyjne, dla pożyczki w wysokości minimalnej 5.000 zł udzielonej na okres 1 roku, wyniesie:

- opłata przygotowawcza – 5% od 5.000 zł = 250 zł
- opłata administracyjna – 10 zł

$$250 \text{ zł} + (10 \text{ zł} \times 1 \text{ krotność} \times 12 \text{ miesięcy}) = \mathbf{370 \text{ zł.}}$$

W przypadku pożyczki maksymalnej w wysokości 300.000 zł, udzielonej na 1 rok, suma tych opłat wyniesie:

- opłata przygotowawcza – 5% od 300.000 zł = 15.000 zł

- opłata administracyjna – 10 zł

$$15.000 \text{ zł} + (10 \text{ zł} \times 60 \text{ krotności} \times 12 \text{ miesięcy}) = \mathbf{22.200 \text{ zł.}}$$

SKARBIEC pomijając te informacje nie wskazuje tym samym konsumentowi, ile faktycznie kosztowała będzie zaciągana przez niego pożyczka, a więc jakie są wszystkie koszty, które musi zapłacić na rzecz kredytodawcy.

Ponadto przedsiębiorca nie udziela także klientom/konsumentom pełnych i rzetelnych informacji, określonych w art. 4 ust. 2 pkt 10 ustawy o kredycie konsumenckim, **o uprawnieniu i skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta.**

Wprawdzie Spółka w § 8 umowy przedwstępnej przewidziała, że konsument jest uprawniony do wcześniejszej spłaty pożyczki, a także, że w przypadku wcześniejszej spłaty klient nie jest zobowiązany do zapłaty opłaty administracyjnej i odsetek za *niezapadłe* raty oraz że za wcześniejszą spłatę pożyczki nie jest pobierana prowizja, tym niemniej w umowie brak jest informacji o obowiązku kredytodawcy, wynikającym z art. 8 ust. 4 ustawy o kredycie konsumenckim dot. rozliczenia się z konsumentem w terminie 14 dni od dnia spłaty kredytu.

Wskazać należy, że przeciętny konsument, do którego adresowana jest oferta przedsiębiorcy (tu: PKF SKARBIEC), nawet jeśli posiada wiedzę ogólną, nie posiada zazwyczaj wiedzy specjalistycznej, a tym samym nie zna pełni swoich praw, wynikających np. z przepisów prawnych. To na przedsiębiorcy, jako profesjonalistę, spoczywa obowiązek udzielenia swoim klientom pełnych, rzetelnych i prawdziwych informacji w tym zakresie.

Z treści art. 8 ust. 4 ustawy o kredycie konsumenckim wynika bezwzględny obowiązek rozliczenia się z klientem w przypadku dokonania wcześniejszej spłaty kredytu. Z treści tego przepisu nie wynika również, aby takie rozliczenie było związane z wypełnieniem innych, dodatkowych warunków np. przedstawienie żądania w tym zakresie. Z tych też powodów uznać należy, że w przypadku wystąpienia takiego zdarzenia (wcześniejsza spłata kredytu) przedsiębiorca musi dokonać, w ciągu 14 dni całkowitego rozliczenia kredytu, natomiast klient winien zostać powiadomiony o swoich prawach należycie.

W analizowanych umowach brak jest także pełnych informacji nt. **innych kosztach ponoszonych przez konsumenta w związku z niewykonaniem zobowiązań wynikających z umowy, w tym kosztach sądowych i postępowania egzekucyjnego.**

Zgodnie z art. 4 ust. 3 ustawy o kredycie konsumenckim, jeżeli nie jest możliwe podanie kosztów, do których poniesienia zobowiązany jest konsument, należy określić ich szacunkową wysokość oraz okoliczności, od których zależy ich ostateczna wysokość i obowiązek zapłaty przez konsumenta.

W § 12 umowy przedwstępnej SKARBIEC określił, że w przypadku zalegania z terminowym opłacaniem rat zostaną naliczone odsetki karne w wysokości maksymalnej, a także, że w przypadku zalegania z co najmniej dwoma ratami pożyczkodawca może wystosować (nie częściej niż raz w miesiącu), zarówno do pożyczkobiorcy, jak i poręczyciela upomnienie, przy czym każdorazowe wystawienie upomnienia podlega opłacie w wysokości 15 zł.

Spółka zastrzegła również, że może przekazać dochodzenie zaległości *swojemu działowi windykacji lub wyspecjalizowanej firmie zewnętrznej*. Jednak, poza tą informacją oraz podaniem kosztu upomnienia, przedsiębiorca nie przedstawił innych kosztów, jakie ponie-

sie lub może ponieść konsument w związku z niewykonaniem zobowiązania. Nie określił też, choćby szacunkowo, ich wysokości, ani nie wskazał na czynności, z którymi są one związane. Konsument nie otrzymał więc informacji nt. ewentualnych kosztów sądowych i postępowania egzekucyjnego, tj. opłat i wydatków związanych z dokonywaniem określonych czynności w postępowaniu sądowym w sprawach cywilnych i postępowaniu egzekucyjnym, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Z tych też względów, zdaniem Prezesa Urzędu, informacje dotyczące obciążeń finansowych, które może ponieść konsument w przypadku zalegania ze spłatą zobowiązań są niepełne, a przez to uniemożliwiają klientowi ustalenie, jakie będą lub mogą być skutki niewykonania umowy w tym zakresie. Stąd niedostatek informacji w tym zakresie należy uznać za sprzeczny z przywołanym wyżej przepisem ustawy o kredycie konsumenckim.

I. 2. W przedmiotowej sprawie przedsiębiorcy postawiono również zarzut naruszenia obowiązku udzielania konsumentom w umowach o kredyt konsumencki, pod nazwą **Umowa Pożyczki Gotówkowej**, rzetelnych i pełnych informacji oraz danych, określonych w art. 4 ust. 2 pkt 6, 7, 9, 10, 11 i 13 ustawy o kredycie konsumenckim, nt.:

- całkowitego kosztu pożyczki i rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania,
- sposobu zabezpieczenia pożyczki,
- łącznej kwoty wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument,
- uprawnień i skutków przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta,
- terminu, sposobu i skutkach wykonania przez konsumenta uprawnienia do odstąpienia od umowy,
- innych kosztów ponoszonych przez konsumenta w związku z niewykonaniem zobowiązań wynikających z umowy, w tym kosztów sądowych i postępowania egzekucyjnego.

Zgodnie z § 2 umowy, umowa pożyczki gotówkowej zawierana jest *jako wykonanie umowy przedwstępnej*.

Jak wykazano wcześniej, w umowach przedwstępnych przedsiębiorca nie wykonał obowiązków określonych w art. 4 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim, co do zakresu informacji, jakie powinna zawierać umowa o kredyt konsumencki.

Również wyniki analizy warunków umownych, zawartych w **Umowach Pożyczki Gotówkowej** wskazują, że przedsiębiorca pomija całkowicie, lub udziela niepełnych, czy niezrzetelnych informacji nt. udzielanych pożyczek.

SKARBIEC, nie wypełniając obowiązków określonych w art. 4 ust. 2 pkt 6, 7 i 11, nie zamieścił w umowie żadnych informacji nt. **całkowitego kosztu pożyczki i rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, sposobu zabezpieczenia pożyczki oraz terminu, sposobu i skutkach wykonania przez konsumenta uprawnienia do odstąpienia od umowy.**

Określenie w umowie wysokości całkowitego kosztu kredytu, który jest sumą wszystkich niewyłączonych opłat, prowizji i odsetek to jeden z najbardziej istotnych obowiązków, ciążyących na kredytodawcy. Podanie konsumentowi informacji o całkowitym koszcie kredytu ma na celu unaocznienie mu, ile faktycznie będzie „kosztował” zaciągnięty przez niego kredyt. Natomiast informacja o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania umożliwia konsumentom dokonanie porównania ofert dostępnych na rynku kredytowym i wybór najko-

rzystniejszej z nich (por. Ustawa z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim. Komentarz do pod red. J. Pisulińskiego. Dom Wydawniczy ABC, 2004).

Wprawdzie w umowie przedwstępnej Spółka przedstawiła dane dotyczące całkowitego kosztu kredytu, jak i rzeczywistej rocznej stopy procentowej, jednak, dokonując tych obliczeń, nie uwzględnił faktycznych/rzeczywistych danych danej/konkretnej pożyczki, które determinują te parametry. Wskazać należy, że zawierając umowę pożyczki gotówkowej przedsiębiorca określa tam zarówno kwotę kredytu, jak i okres jej spłaty. Znając te założenia podstawowe przedsiębiorca, wypełniając dyspozycję art. 4 ust. 2 pkt 6 ustawy o kredycie konsumenckim, powinien bezwzględnie umieścić w umowie rzetelne, prawdziwe i pełne informacje w tym zakresie.

SKARBIEC, w umowie pożyczki gotówkowej, nie informuje konsumentów również o terminie, sposobie i skutkach wykonania przez konsumenta uprawnienia do odstąpienia od umowy, do czego jest zobowiązany w oparciu o przepis art. 4 ust. 2 pkt 11 ustawy o kredycie konsumenckim.

Zgodnie z art. 11 ust. 1 tej ustawy, konsument może odstąpić od zawartej umowy o kredyt konsumencki w terminie 10 dni, a w razie odstąpienia *kredytodawca obowiązany jest niezwłocznie zwrócić poniesione przez konsumenta na rzecz kredytodawcy koszty udzielanego kredytu, z wyjątkiem opłaty przygotowawczej oraz pobranych przez kredytodawcę opłat związanych z ustanowieniem zabezpieczenia.*

Fakt, iż w umowie przedwstępnej SKARBIEC przyznał konsumentom prawo do odstąpienia od tej umowy nie ma żadnego znaczenia przy ocenie „Umowy Pożyczki Gotówkowej”, bowiem kredyt w ostateczności udzielny jest nie na podstawie umowy przedwstępnej, ale na podstawie umowy pożyczki. Ponadto, w wielu wypadkach, pomiędzy umową przedwstępną a umową pożyczki zachodzą różnice, co do ostatecznej kwoty kredytu, czy okresu jej udzielenia, a tym samym i do zmiany takich parametrów jak np. całkowity koszt pożyczki, czy rzeczywista roczna stopa oprocentowania itp. Z tych też powodów uznać należy, że kredyt określony w umowie przedwstępnej i kredyt udzielony w oparciu o umowę pożyczki gotówkowej to dwa różne produkty. Z tych też m.in. powodów przyjąć należy, że prawo do odstąpienia od umowy przysługuje konsumentom zarówno od umowy przyrzeczenia kredytu (umowy przedwstępnej), jak i umowy definitywnej, tj. umowy pożyczki (por. Ustawa z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim. Komentarz do pod red. J. Pisulińskiego. Dom Wydawniczy ABC, 2004).

Spółka zawierając z konsumentami umowę pożyczki gotówkowej całkowicie pomija informację, nt. sposobu jej zabezpieczenia.

Zgodnie z § 5 ust. 4 umowy przedwstępnej klient wybiera dwa z wymienionych zabezpieczeń, tj. *a) weksel in blanco z deklaracją wekslową, b) zastaw hipoteczny, c) blokada środków na rachunku bankowym, d) cesja polisy ubezpieczeniowej z funduszem inwestycyjnym, e) cesja należności, f) poręczyciele*”, z tym zastrzeżeniem, że każdorazowo jednym z nich musi być *weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową.*

Przedsiębiorca wstępnie przedstawia więc różne formy zabezpieczenia spłaty pożyczki, jednak klient na tym etapie nie wie, które z tych zabezpieczeń zostaną w ostateczności zaakceptowane przez przedsiębiorcę i w jaki sposób zabezpieczona będzie spłata pożyczki, udzielonej na podstawie umowy. Co więcej, również w umowie pożyczki gotówkowej brak jest jednoznacznego wskazania, jaki rodzaj zabezpieczenia został ustalony przez strony umowy. Samo przedstawienie w umowie przedwstępnej listy możliwych form zabezpieczenia pożyczki nie stanowi, zdaniem Prezesa Urzędu, o wypełnieniu przez SKARBIEC obowiązku określonego w art. 4 ust. 2 pkt 7 ustawy o kredycie konsumenckim.

Ponadto, SKARBIEC w **Umowie Pożyczki Gotówkowej**, w takim samym zakresie jak w **Przedwstępnej Umowie Pożyczki Gotówkowej**, nie udziela konsumentom rzetelnych i pełnych informacji nt. łącznej kwoty wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument, uprawnieniu i skutkach przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta oraz innych kosztach ponoszonych przez konsumenta w związku z niewykonaniem zobowiązań wynikających z umowy, w tym kosztach sądowych i postępowania egzekucyjnego.

W przypadku kosztów i opłat Spółka wskazuje jedynie, że *Stawka opłaty przygotowawczej wynosi 5%, stawka opłaty administracyjnej 10 zł, dla każdej krotkości.*

Odnosząc się do informacji dot. uprawnienia i skutków przedterminowej spłaty kredytu przez konsumenta, SKARBIEC nie informuje o obowiązku rozliczenia się z konsumentem w terminie 14 dni od dnia spłaty kredytu, co wynika wprost z art. 8 ust. 4 ustawy o kredycie konsumenckim.

Kwestie związane z niewywiązaniem się przez konsumenta z podjętych zobowiązań, co do terminowej spłaty kredytu w obu umowach, uregulowane są w sposób identyczny, bez określenia, nawet szacunkowo, kosztów związanych z niewykonaniem przez konsumenta zobowiązań wynikających z umowy, w tym kosztów sądowych i kosztów postępowania egzekucyjnego. Wprawdzie przedsiębiorca w § 8 Umowy Pożyczki Gotówkowej (podobne postanowienie zawarte jest w § 12 pkt 6 Przedwstępnej Umowy Pożyczki Gotówkowej) przewidział, że *w przypadku zalegania z co najmniej dwoma ratami pożyczkodawca może również wystosować (nie częściej niż raz w miesiącu) upomnienia do Klienta i poręczycieli. Każdorazowe wystawienie upomnienia, czy to do poręczyciela czy pożyczkobiorcy podlega opłacie w wysokości 15 zł*, czym wypełnił obowiązek podania kosztów upomnień lub wezwań do zapłaty, tym niemniej w umowie brak jest jakiegokolwiek, ustawowo wymaganej informacji o kosztach sądowych i postępowania egzekucyjnego. Za taką z pewnością nie można uznać uregulowania określonego § 8 pkt 5 Umowy Pożyczki Gotówkowej (odpowiednio § 12 pkt 5 Przedwstępnej Umowy Pożyczki Gotówkowej), który przewiduje, że w celu odzyskania zadłużenia, *...pożyczkodawca prześle sprawę swojemu działowi windykacji lub wyspecjalizowanej firmie zewnętrznej*, jest to bowiem informacja o możliwych działaniach przedsiębiorcy, a nie o kosztach, do poniesienia których zobowiązany zostanie konsument.

Zdaniem Prezesa Urzędu, okoliczności faktyczne sprawy jednoznacznie wskazują, że przedsiębiorca nie dopełniając obowiązków określonych w art. 4 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim, w zakresie opisanym wyżej, naruszył obowiązek udzielania konsumentom rzetelnej i pełnej informacji dotyczącej warunków udzielanych pożyczek.

Wprawdzie ustosunkowując się do postawionych zarzutów Spółka wskazała, że *„Fragment umowy jest harmonogramem spłat, w którym wymieniona jest większość danych których brak zarzuca nam organ administracyjny”*, tym niemniej nie przedstawiła żadnych wiarygodnych dowodów na poparcie tego twierdzenia.

II. Spółce PKF SKARBIEC został postawiony zarzut stosowania praktyki, określonej w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 3 ustawy o ochronie [...], polegającej na zamieszczeniu w umowach o kredyt konsumencki pod nazwą **Przedwstępnej Umowie Pożyczki Gotówkowej** nieprawdziwych i wprowadzających w błąd informacji o wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania i całkowitego kosztu pożyczki, co stanowi nieuczciwą praktykę rynkową, o

której mowa w art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 w związku z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. Nr 171, poz. 1206).

Zgodnie z definicją zawartą w art. 4 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, *praktyka rynkowa stosowana przez przedsiębiorców wobec konsumentów jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcać zachowania rynkowe przeciętnego konsumenta przed zawarciem umowy dotyczącej produktu w trakcie jej zawierania lub po jej zawarciu. Za nieuczciwą praktykę rynkową uznaje się w szczególności praktykę rynkową wprowadzającą w błąd (art. 4 ust. 2 tej ustawy).*

Stosownie zaś do art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy, za nieuczciwą praktykę rynkową uznaje się działanie wprowadzające w błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął. Wprowadzającym w błąd działaniem może być w szczególności rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji.

Udowodnienie, że przedsiębiorca stosuje nieuczciwą praktykę rynkową, określoną w tym przepisie, wymaga wykazania, że informacje rozpowszechniane przez PKS SKARBIEC, a dotyczące wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania udzielnych pożyczek i całkowitego kosztu pożyczki są nieprawdziwe i mogą wprowadzić przeciętnego konsumenta w błąd oraz skutkować podjęciem przez niego błędnej decyzji dotyczącej umowy. Zgodnie z art. 2 ust. 7 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, przez decyzję dotyczącą umowy rozumie się podejmowaną przez konsumenta decyzję, co do tego, czy, w jaki sposób i na jakich warunkach dokona zakupu lub zapłaci za produkt, bez względu na to, czy konsument postanowi dokonać określonej czynności, czy też powstrzyma się od jej dokonania, czyli nieuczciwa praktyka rynkowa może dotyczyć decyzji zarówno, co do potencjalnej możliwości zawarcia umowy, jak i umowy rzeczywiście zawieranej.

Należy jednak wskazać, że praktyka określona w art. 5 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym odnosi się do decyzji podejmowanych przez przeciętnego konsumenta, za którego uznaje się konsumenta dobrze poinformowanego, uważnego i ostrożnego. Oceny tej należy dokonać z uwzględnieniem czynników społecznych, kulturowych, językowych i przynależności danego konsumenta do szczególnej grupy konsumentów, przez którą rozumie się dającą się jednoznacznie zidentyfikować grupę konsumentów, szczególnie podatną na oddziaływanie praktyki rynkowej lub produkt, którego praktyka rynkowa dotyczy ze względu na szczególne cechy, takie jak: wiek, niepełnosprawność fizyczna lub umysłowa (art. 2 ust. 2 tej ustawy). Definicja przeciętnego konsumenta precyzuje więc pewien zespół cech mentalnych konsumenta, jego przeciętność, polegającą na tym, że z jednej strony możemy wymagać od takiego konsumenta pewnego stopnia wiedzy i orientacji w rzeczywistości, lecz z drugiej strony nie możemy uznać, że jest to wiedza kompletna i profesjonalna i że konsument – mimo tej ogólnej orientacji w rzeczywistości – na prawo pewnych rzeczy nie wie.

W przedmiotowej sprawie przyjąć należy, że oferta handlowa przedsiębiorcy, kierowana jest do niedookreślonej grupy osób fizycznych, konsumentów, którzy zawierają umowę w celu bezpośrednio niezwiązanym z działalnością gospodarczą, są to więc konsumenci przeciętni, którzy chociaż potrafią zrozumieć kierowane do nich informacje oraz podjąć w oparciu o ten przekaz świadomą decyzję co do oferty i produktów finansowych Spółki, nie posiadają jednak wiedzy specjalistycznej w tym przedmiocie.

Zdaniem Prezesa Urzędu, przeciętny konsument oceniając ofertę Spółki oraz wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania i całkowitego kosztu pożyczki zawartych w przedstawionej umowie **Przedwstępna Umowa Pożyczki Gotówkowej**, mógł podjąć

decyzję dotyczącą umowy, której inaczej by nie podjął, a więc powziąć zamiar skorzystania z oferty przedsiębiorcy, lub nawet zawrzeć z nim umowę.

Wskazać należy, że SKARBIEC oferuje konsumentom pożyczki gotówkowe w kwocie od 5.000 zł do 300.000 zł, na okres od 1 roku do 30 lat. Zawierając umowę klient deklaruje kwotę pożyczki oraz okres jej spłaty, czyli podpisując umowę przedwstępną obie strony umowy dokładne znają te warunki umowne.

Tymczasem w umowie przedwstępnej Spółka w formie tabelarycznej przedstawia obliczenia tych *wskaźników ekonomicznych*, bez uwzględnienia indywidualnych danych dotyczących danej pożyczki, tj. np. kwoty pożyczki czy okresu spłaty, które w każdym przypadku mogą być inne.

Przedstawiając wyliczenie *wskaźników*, przedsiębiorca powołał się na art. 4 ust. 3 a ustawy o kredycie konsumenckim, zgodnie z którym, jeżeli nie jest możliwe określenie wysokości kredytu konsumenckiego, czasu trwania umowy oraz terminów spłat kredytu to do obliczenia rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, *należy przyjąć, że kwota kredytu wynosi 8.000 zł, a spłata kredytu następuje w miesięcznych ratach w ciągu 12 miesięcy kalendarzowych*.

Wskazać również należy, że rzeczywista roczna stopa oprocentowania winna zostać obliczona zgodnie z wzorem określonym w załączniku do ustawy o kredycie konsumenckim (art. 7 ust. 2 tej ustawy). W punkcie 4 załącznika do ustawy wymieniono szczegółowo należności, które powinny być uwzględnione przy obliczaniu tego wskaźnika, tj. opłaty, prowizje i koszty związane z udzieleniem kredytu, o których mowa w art. 4 ust. 2 pkt 5 i 7, koszty ponoszone przez kredytobiorcę na podstawie odrębnych przepisów związane z zabezpieczeniem ryzyka kredytowego, w tym koszty ustanowienia hipoteki, zastawu rejestrowego, ubezpieczenia kredytu, ubezpieczenia składników majątkowych związane z udzieleniem kredytu, opłaty za udzielenie pełnomocnictwa do rachunku bankowego oraz koszty, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 3 ustawy.

Rzeczywista roczna stopa oprocentowania uwzględniać winna zatem wszystkie obciążenia, jakie ponosi konsument w związku z zaciągnięciem kredytu, a więc nie tylko odsetki za korzystanie z kapitału, czyli tzw. roczną stopę oprocentowania, ale wszystkie dodatkowe koszty za udzielony kredyt. Podanie jej wartości pozwala na uwzględnienie szerokiego zakresu warunków umowy kredytowej. Informacja o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania obliczona przez kredytodawców według jednolitych zasad ma umożliwić konsumentowi porównanie dostępnych ofert i wybór najkorzystniejszej z nich.

Określając rzeczywistą roczną stopę oprocentowania SKARBIEC przyjął: kwotę pożyczki w wysokości 8.000 zł (Ak), okres między kolejnymi spłatami mianowany jako ułamek roku $T_k = 30/365 = 1/12$, miesięczną nominalną stopę procentową $n = 2,99\%/12$, *standaryzowaną ratę podstawową (część raty kapitałowej rozliczanej jako annuity)* wynoszącą 677,52 i wyliczył, że RRSP, czyli roczna rzeczywista stopa procentowa wynosi 18,51%.

Zdaniem Prezesa Urzędu, informacja zawarta w umowach, dotycząca wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, jest nieprawdziwa, bowiem ustalona została z pominięciem faktycznych danych dotyczących tak samej wysokości pożyczki, o którą ubiega się konsument, jak i ustalonego w umowie okresu jej spłaty. Należy wskazać, że przedsiębiorca nie ma żadnych wątpliwości, co do wysokości pożyczki określając i pobierając w chwili zawarcia umowy przedwstępnej i przed przyjęciem jej do realizacji opłatę przygotowawczą, która wynosi 5% wnioskowanej kwoty pożyczki.

Nawet jeśli uznać, że przedsiębiorca dokonywał szacunkowego obliczenia tego wskaźnika na etapie opracowania wzorca, kiedy nie wiedział na jakich warunkach zawrze konkretną umowę z danym konsumentem, to i wówczas wartość rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania

towania powinna zostać przedstawiona w umowie pożyczki gotówkowej. Tymczasem, przedsiębiorca w umowie tej całkowicie pomija tę informację, uznając tym samym, że wcześniej wypełnił już ciążący na nim obowiązek określony w art. 4 ust. 2 pkt 6 ustawy o kredycie konsumenckim.

Należy podnieść, że informacja o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania jest jedną z najbardziej istotnych informacji, bowiem umożliwia konsumentom dokonanie porównania ofert dostępnych na rynku kredytowym i wybór najkorzystniejszej z nich. Skoro więc Spółka nie przekazała konsumentowi prawdziwych informacji nt. rzeczywistej wartości rocznej stopy oprocentowania udzielanej pożyczki, tym samym konsument nie mógł poprawnie i właściwie ocenić oferty i mógł podjąć decyzję, której by nie podjął, gdyby informacje nt. warunków pożyczki były prawdziwe. Dokonując wyboru pożyczki spośród oferowanych na rynku, konsument rozważy przede wszystkim, jaka jest rzeczywista roczna stopa oprocentowania, a tym samym ile rocznie kosztować będzie zaciągnięta pożyczka. W związku z czym, wprowadzające w błąd określenie tego wskaźnika przez przedsiębiorcę, należy zakwalifikować jako nieuczciwą praktykę rynkową.

Również określając wysokość całkowitego kosztu kredytu (metodologia obliczenia całkowitego kosztu kredytu została przedstawiona w pkt. I.1. niniejszej decyzji) przedsiębiorca przyjął, że wartość pożyczki wyniesie 8.000 zł. Tymczasem, jak na to wskazują uregulowania Przedwstępnej Umowy Pożyczki Gotówkowej przedsiębiorca faktycznie nie udziela pożyczek w kwocie 8.000 zł, konsument może bowiem otrzymać kredyt w wysokości minimalnej 5.000 zł lub krotność tej kwoty, wyrażoną liczbą całkowitą. Uznać więc należy, że wskaźnik ten w rzeczywistości nie może stanowić dla klienta Spółki podstawy do oceny, czy porównania warunków oferty przedsiębiorcy z ofertami innych kredytodawców. Skoro w żadnym przypadku klienci PKF SKARBIEC nie mogą otrzymać pożyczki w wysokości 8.000 zł, to także porównanie parametrów, określonych w umowach (dokonanych dla tej kwoty), z warunkami innych ofert, dostępnych w tym czasie na rynku, nie będzie prawdziwie obrazować sytuacji klienta Spółki. Co więcej, także uzyskanie informacji nt. warunków pożyczki w kwocie 5.000 zł, u innych kredytodawców, nie będzie mogło stanowić podstawy takiego porównania, bowiem konsumenci (klienci Spółki) nie otrzymują od przedsiębiorcy danych nt. ewentualnej pożyczki w tej kwocie, wystarczających do dokonania takiego porównania. Z tych też powodów informacja o całkowitym koszcie kredytu, przekazana przez przedsiębiorcę, nie jest prawdziwa bowiem nie uwzględnia rzeczywistych parametrów danej/konkretnej pożyczki, o którą występuje konsument. W konsekwencji, w oparciu o te informacje, konsument mógł więc podjąć ważną dla niego życiowo decyzję dotyczącą umowy, której nie podjąłby, gdyby dane dotyczące całkowitego kosztu kredytu były prawdziwe.

Zgodnie z brzmieniem cytowanego wcześniej art. 4 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, praktyka rynkowa jest nieuczciwą, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcać zachowania rynkowe przeciętnego konsumenta. Aby więc określone działania przedsiębiorcy zakwalifikować jako taką praktykę należy wykazać, że jest ona, po pierwsze, sprzeczna z dobrymi obyczajami.

W wyroku z dnia 23 lutego 2006r. sygnatura akt XVII Ama 118/04, SOKiK uznał, że *istotą pojęcia dobrego obyczaju jest szeroko pojęty szacunek dla drugiego człowieka. W stosunkach z konsumentami powinien on wyrażać się właściwym informowaniem o przysługujących uprawnieniach, niewykorzystywaniu uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty i rzetelnym traktowaniu partnerów umów. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać dzia-*

łania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, a także wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności.

Druga z przesłanek przesądzających o nieuczciwości praktyk rynkowych dotyczy ograniczenia swobody decyzyjnej przeciętnego konsumenta poprzez zniekształcenie jego zachowań gospodarczych. Istotność zniekształcenia zachowania rynkowego konsumentów poprzez stosowaną praktykę rynkową pozwala uznać, że jej wpływ skłania przeciętnego konsumenta do zmiany zachowania rynkowego i skutkuje, co najmniej potencjalnym, zniekształceniem jego zachowania. Jeśli więc przeciętny konsument nie byłby pod istotnym wpływem nieuczciwej praktyki rynkowej, jego zachowanie rynkowe przybrałoby inny kształt. Za wystarczające zatem do uznania praktyki rynkowej za nieuczciwą (oprócz przesłanki sprzeczności z dobrymi obyczajami) jest wykazanie jedynie potencjalnej możliwości zniekształcenia zachowania rynkowego przeciętnego konsumenta, co oznacza, że nie musi do tego zniekształcenia dojść. Tym samym wystarczy, że praktyka ma zdolność wpływania na decyzje konsumenta w postaci jej zniekształcenia. (por. Ustawa o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. Komentarz Małgorzata Sieradzka, Wydawnictwo Oficyna Wolters Kluwer Business, Warszawa 2008, s. 83).

W przedmiotowej sprawie za dobre obyczaje należy uznać poszanowanie prawa konsumenta do uzyskania rzetelnej informacji, jaką przedsiębiorca (tu: SKARBIEC), profesjonalny uczestnik rynku, powinien mu przedstawić, oferując swoje towary/usługi. Zdaniem Prezesa Urzędu, naruszenie tak rozumianych dobrych obyczajów nastąpić może właśnie wskutek przekazania nieprawdziwych informacji o istotnych elementach umowy pożyczki tj. wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania i całkowitego kosztu pożyczki.

Ponadto, w ocenie Prezesa Urzędu zachowania Spółki mogły w istotny sposób zniekształcić zachowania rynkowe przeciętnego konsumenta, przed zawarciem umowy, bowiem otrzymując nieprawdziwe informacje nt. wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania i całkowitego kosztu pożyczek oferowanych przez SKARBIEC, został wprowadzony w błąd i nie mógł tym samym dokonać właściwej oceny warunków umownych oraz podjąć prawidłowej decyzji, co do wyboru oferty najkorzystniejszej z tych dostępnych na rynku.

Mając na uwadze dokonane ustalenia, Prezes Urzędu uznał, że analizowane działania przedsiębiorcy wyczerpują przesłanki nieuczciwej praktyki rynkowej, zdefiniowanej w art. 4 ust. 1 i 2 oraz art. 5 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym.

III. Przedsiębiorcy postawiono również zarzut stosowania nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 23 sierpnia 2007r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. Nr 171, poz. 1206), polegającej na rozpowszechnianiu nieprawdziwych informacji poprzez zamieszczenie w umowach o kredyt konsumencki, pod nazwą: **Przedwstępna Umowa Pożyczki Gotówkowej** i **Umowa Pożyczki Gotówkowej** postanowienia o treści:

Niniejsza Umowa jest zgodna z wymogami polskiego systemu prawnego, a w szczególności spełnia wymogi:

a) ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim Dz. U.01.100.1081 (z późniejszymi zmianami)

b) ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów Dz.U.03.86.804 (z późniejszymi zmianami),[...].

Zgodnie z brzmieniem art. 4 ust. 1 i ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, praktyka rynkowa jest nieuczciwa, jeżeli wprowadza przeciętnego konsumenta w błąd, jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcać jego zachowania rynkowe. Z kolei art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy, za praktykę rynkową uznaje działanie wprowadzające w błąd, jeżeli działanie to w jakikolwiek sposób powoduje lub może powodować podjęcie przez przeciętnego konsumenta decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął. Wprowadzającym w błąd działaniem może być w szczególności rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji.

Oferta handlowa przedsiębiorcy, kierowana jest do bliżej nieokreślonej grupy osób fizycznych, konsumentów, którzy zawierają umowę w celu bezpośrednio niezwiązanym z działalnością gospodarczą, są to więc konsumenci przeciętni, którzy nie posiadają dostatecznej wiedzy specjalistycznej nt. funkcjonowania przedsiębiorców działających na rynku usług finansowych, jak i ich ofert, a także nie posiadają wystarczającej wiedzy, w zakresie przepisów prawnych, w szczególności dotyczących praw konsumentów, czy obowiązków przedsiębiorców.

Zdaniem Prezesa Urzędu przeciętny konsument oceniając ofertę Spółki oraz kierując się informacjami, zawartymi w przedstawionych mu umowach tj.: **Przedwstępna Umowa Pożyczki Gotówkowej i Umowa Pożyczki Gotówkowej**, mógł podjąć decyzję dotyczącą umowy, której inaczej by nie podjął, gdyby informacje te były prawdziwe.

Zamieszczenie w ww. umowach informacji o treści: *Niniejsza Umowa jest zgodna z wymogami polskiego systemu prawnego, a w szczególności spełnia wymogi: a) ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim Dz. U.01.100.1081 (z późniejszymi zmianami), b) ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów Dz.U.03.86.804 (z późniejszymi zmianami),[...]* mogło sugerować konsumentom, iż przedsiębiorca działa zgodnie z przepisami prawa, a jego oferta spełnia wszelkie wymogi, jakie zostały określone w przywołanych ustawach.

Tymczasem, jak to wcześniej wykazano, w punktach I i II niniejszej decyzji, Spółka nie tylko narusza przepisy ustawy o kredycie konsumenckim, ale także przez swoje działania narusza interesy swoich klientów, konsumentów, przez co dopuszcza się stosowania praktyki, zdefiniowanej w art. 24 ustawy o ochronie [...]. W konsekwencji, zachowanie przedsiębiorcy polegające na informowaniu konsumentów o zgodności postanowień omawianych umów z ww. przepisami prawa, zadaniem Prezesa UOKiK, wypełnia przesłanki art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, zgodnie z którym praktyka rynkowa jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcać zachowania rynkowe przeciętnego konsumenta.

Wskazać należy, że zgodnie ze stanowiskiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, wyrażonym w cyt. wcześniej wyroku z dnia 23 lutego 2006r. sygn. akt XVII Ama 118/04, *Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, a także wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności.*

W przedmiotowej sprawie praktykę przedsiębiorcy, polegającą na informowaniu konsumentów, o zgodności jego działań z przepisami prawa, uznać należy, za sprzeczną z dobrymi obyczajami. W ocenie Prezesa Urzędu przekazane w tym zakresie informacje są nieprawdziwe, a przez to wywołują dezinformację i błędne przekonanie u przeciętnego konsumenta, że przedsiębiorca jest wiarygodny. Zachowania Spółki mogły w istotny sposób zniekształcić zachowania rynkowe przeciętnego konsumenta, przed zawarciem umowy, bowiem otrzymując nieprawdziwe informacje niewątpliwie został wprowadzony w błąd, nie

mógł więc dokonać właściwej oceny warunków umownych oraz podjąć prawidłowej decyzji, co do wyboru oferty Spółki, spośród innych, dostępnych w tym samym czasie na rynku, co więcej pod wpływem tych informacji mógł podjąć decyzje inną, niż podjąłby gdyby rozpowszechnianie przez przedsiębiorcę informacje nt. udzielanych pożyczek były prawdziwe.

Poza tym wskazać należy, że informacja nt. zgodności umowy z przepisami *ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów Dz.U.03.86.804 (z późniejszymi zmianami)*,[...] jest nieprawdziwa, bowiem przepisy tej ustawy już nie obowiązują.

Uwzględniając wszystkie okoliczności, Prezes Urzędu uznał, że opisane działania przedsiębiorcy wyczerpują przesłanki nieuczciwej praktyki rynkowej zdefiniowanej w art. 4 ust. 1 i 2 oraz art. 5 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym.

IV. Przedsiębiorcy został postawiony zarzut stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów określonej w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie [...], polegającej na bezprawnym pobieraniu od konsumentów, którzy zawarli **Umowę Pożyczki Gotówkowej** na kwotę niższą niż wnioskowana w **Przedwstępnej Umowie Pożyczki Gotówkowej**, opłaty przygotowawczej wyższej niż 5% udzielonej pożyczki, co jest sprzeczne z art. 7a ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 100, poz. 1081, z późniejszymi zmianami).

Zgodnie z art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim, *łącna kwota wszystkich opłat, prowizji oraz innych kosztów związanych z zawarciem umowy o kredyt konsumencki, z wyłączeniem udokumentowanych lub wynikających z innych przepisów prawa kosztów, związanych z ustanowieniem, zmianą lub wygaśnięciem zabezpieczeń i ubezpieczeń (w tym kosztów ubezpieczenia spłaty kredytu, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 4), nie może przekroczyć 5 % kwoty **udzielonego** kredytu konsumenckiego.*

Spółka SKARBIEC pobiera opłatę przygotowawczą z chwilą zawarcia umowy przedwstępnej. Uiszczenie tej opłaty jest warunkiem koniecznym do przyjęcia zawartej umowy do realizacji.

W § 3 pkt 2 **Przedwstępnej Umowy Pożyczki Gotówkowej** przedsiębiorca określił, że opłata przygotowawcza wynosi 5% od **wnioskowanej** kwoty kredytu. Natomiast w § 3 pkt 1 **Umowy Pożyczki Gotówkowej** znajduje się zapis, że stawka opłaty przygotowawczej wynosi 5%, bez określenia zarówno podstawy jej obliczenia, jak i kwoty tej opłaty pobranej od klienta.

W piśmie z dnia 10 czerwca 2010r. przedsiębiorca przyznał, że w przypadku, gdy klient otrzymuje pożyczkę w kwocie niższej niż wnioskowana, *opłata przygotowawcza nie jest mu proporcjonalnie zwracana.* Natomiast w przypadku, gdy w ostateczności kwota pożyczki przewyższa kwotę wnioskowaną, wówczas z klientem *zawierana jest kolejna umowa i od tej kolejnej umowy obliczana jest opłata przygotowawcza.*

Ponadto, w piśmie z dnia 30 czerwca 2010r., Spółka wyraziła swoje stanowisko, że pobieranie opłaty przygotowawczej zgodne jest z przepisami ustawy o kredycie konsumenckim, *o ile pobrana kwota tej opłaty mieści się w ramach jej ustawowego, górnego limitu.*

Tymczasem, na co wskazuje zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, zmiana (w szczególności obniżenie) wnioskowanej kwoty pożyczki jest praktyką bardzo częstą. Na 158 umów pożyczki gotówkowej, zawartych przez SKARBIEC z konsumentami w 2010r., w

101 przypadkach kwota pożyczki jest niższa, niż wnioskowana wcześniej, w momencie zawarcia umowy przedwstępnej.

Szczegółowe dane w tym zakresie zostały zaprezentowane w tabeli nr 3.

Tabela 3

L.P.	DANE KLIENTA	WNISKOWANA KWOTA POŻYCZKI, W UMOWIE PRZEDWSTĘPNEJ (W ZŁ)	WYSOKOŚĆ OPŁATY PRZYGOTAWCZEJ (5 % OD KWOTY WNISKOWANEJ) (W ZŁ)	KWOTA POŻYCZKI, OKREŚLONA W UMOWIE POŻYCZKI GOTÓWKOWEJ (W ZŁ)	STOSUNEK OPŁATY PRZYGOTAWCZEJ DO KWOTY POŻYCZKI UDZIELONEJ (W %)
1		25.000	1.250	25.000	5
2		25.000	1.250	25.000	5
3		120.000	1.200/6.000	50.000	1.200zł /5
4		150.000	7.500	65.000	11,5
5		100.000	5.000	50.000	10
6		70.000	3.500	65.000	5,4
7		25.000	1.250	25.000	5
8		50.000	2.500	5.000	50
9		75.000	3.750	50.000	7,5
10		75.000	3.750	35.000	10,7
11		75.000	3.750	45.000	8,33
12		75.000	3.750	35.000	10,7
13		30.000	1.500	30.000	5
14		35.000	1.750	35.000	5
15		150.000	7.500	85.000	8,8
16		150.000	7.500	85.000	8,8
17		30.000	1.500	20.000	7,5
18		25.000	1.250	25.000	5
19		80.000	4.000	50.000	8
20		25.000	1.250	25.000	5
21					
22		100.000	5.000	50.000	10
23		25.000	1.250	25.000	5
24					
25		45.000	2.250	45.000	5
26		45.000	2.250	30.000	7,5
27		30.000	1.500	25.000	6
28		30.000	1.500	15.000	10

29		80.000	4.000	50.000	8
30		130.000	6.500	130.000	5
31		50.000	2.500	50.000	5
32		25.000	1.250	20.000	6,25
33		20.000	1.000	15.000	6,66
34		50.000	2.500	50.000	5
35		20.000	1.000	20.000	5
36		50.000	2.500	50.000	5
37		45.000	2.250	30.000	7,5
38		20.000	1.000	20.000	5
39		15.000	750	15.000	5
40		5.000	250	5000	5
41		30.000	1.500	30.000	5
42		40.000	2.000	30.000	6,66
43		Dane nieczytelne			
44		25.000	1.250	25.000	5
45		150.000	7.500	50.000	15
46		20.000	1.000	5.000	20
47		25.000	1.250	25.000	5
48		140.000	7.000	100.000	7
49		75.000	3.750	55.000	6,8
50		300.000	15.000	150.000	10
51		20.000	1.000	20.000	5
52		20.000	1.000	10.000	10
53		20.000	1.000	20.000	5
54		100.000	5.000	75.000	6,66
55		40.000	2.000	40.000	5
56		170.000	8.500	95.000	8,9
57		30.000	1.500	20.000	7,5
58		35.000	1.750	25.000	7
59		50.000	2.500	20.000	12,5
60		60.000	3.000	40.000	7,5
61		250.000	12.500	55.000	22,7
62		25.000	1.250	25.000	5
63		30.000	1.500	30.000	5
64		40.000	2.000	25.000	8
65		50.000	2.500	50.000	5

66		20.000	1.000	20.000	5
67		85.000	4.250	20.000	21,25
68		25.000	1.250	20.000	6,25
69		35.000	1.750	35.000	5
70		60.000	3.000	40.000	7,5
71		90.000	4.500	45.000	10
72		150.000	7.500	85.000	8,8
73		100.000	5.000	55.000	9
74		20.000	1.000	20.000	5
75		40.000	2.000	25.000	8
76		50.000	2.500	30.000	8,3
77		45.000	2.250	25.000	9
78		75.000	3.750	75.000	5
79		120.000	6.000	95.000	6,3
80		100.000	5.000	65.000	7,7
81		80.000	4.000	55.000	7,2
82		20.000	1.000	20.000	5
83		30.000	1.500	20.000	7,5
84		60.000	3.000	35.000	8,6
85		200.000	10.000	75.000	13,3
86		50.000	2.500	35.000	7,1
87		100.000	5.000	65.000	7,7
88		20.000	1.000	20.000	5
89		80.000	4.000	25.000	16
90		80.000	4.000	65.000	6,2
91		25.000	1.250	25.000	5
92		150.000	7.500	75.000	10
93		50.000	2.500	40.000	6,25
94		100.000	5.000	45.000	11,1
95		60.000	3.000	25.000	12
96		25.000	1.250	20.000	6,25
97		35.000	1.750	35.000	5
98		100.000	5.000	40.000	12,5
99		90.000	4.500	35.000	12,85
100		100.000	5.000	30.000	16,66
101		25.000	1.250	25.000	5
102		30.000	1.500	20.000	7,5

103		150.000	7.500	75.000	10
104		200.000	10.000	45.000	22,2
105		20.000	1.000	20.000	5
106		25.000	1.250	25.000	5
107		130.000	6.500	95.000	6,8
108		100.000	5.000	65.000	7,7
109		50.000	2.500	30.000	8,3
110		30.000	1.500	30.000	5
111		50.000	2.500	40.000	6,25
112		200.000	10.000	100.000	10
113		25.000	1.250	25.000	5
114		100.000	5.000	70.000	7,14
115		40.000	2.000	25.000	8
116		20.000	1.000	20.000	5
117		150.000	7.500	50.000	15
118		30.000	1.500	20.000	7,5
119		190.000	9.500	125.000	7,6
120		50.000	2.500	25.000	10
121		20.000	1.000	20.000	5
122		60.000	3.000	35.000	8,57
123		55.000	2.750	55.000	5
124		40.000	2.000	25.000	8
125		20.000	1.000	15.000	6,66
126		25.000	1.250	25.000	5
127		25.000	1.250	25.000	5
128		30.000	1.500	20.000	7,5
129		25.000	1.250	20.000	6,25
130		25.000	1.250	25.000	5
131		60.000	3.000	60.000	5
132		50.000	2.500	35.000	7,1
133		40.000	2.000	30.000	6,66
134		25.000	1.250	25.000	5
135		70.000	3.500	20.000	17,5
136		60.000	3.000	45.000	6,66
137		30.000	1.500	25.000	6
138		60.000	3.000	60.000	5
139		150.000	7.500	75.000	10

140		60.000	3.000	60.000	5
141		30.000	1.500	30.000	5
142		20.000	1.000	20.000	5
143		30.000	1.500	30.000	5
144		60.000	3.000	15.000	20
145		25.000	1.250	15.000	8,3
146		110.000	5.500	55.000	10
147		35.000	1.750	20.000	8,75
148		50.000	2.500	35.000	7,14
149		30.000	1.500	20.000	7,5
150		50.000	2.500	35.000	7,14
151		60.000	3.000	45.000	6,66
152		100.000	5.000	40.000	12,5
153		30.000	1.500	20.000	7,5
154		25.000	1.250	20.000	6,25
155		b.d	b.d	135.000	-
156		50.000	2.500	35.000	7,14
157		20.000	1.000	15.000	6,66
158		100.000	5.000	25.000	20

Analiza prezentowanych w tabeli danych wskazuje jednoznacznie, że w ... przypadkach kwota udzielonej pożyczki nie przekracza maksymalnej kwoty kredytu, do której stosuje się przepisy ustawy o kredycie konsumenckim, tj. 80.000 zł. Jednocześnie w odniesieniu do ... umów opłata przygotowawcza przekracza 5% wartości faktycznie udzielonego kredytu.

W tym stanie faktycznym uznać należy, że przedsiębiorca bezpodstawnie i niezgodnie z przepisem art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim, zawyża wysokość opłat pobieranych w związku z zawarciem umowy pożyczki gotówkowej, pobierając bezprawnie te opłaty nie od wartości **udzielonego** kredytu, ale od kwoty **wnioskowanej**.

Dodatkowo wskazać należy, że przedsiębiorca nie kalkuluje wysokości opłaty przygotowawczej, nie określa kosztów, które związane są z przygotowaniem umowy, uznając, że *opłata przygotowawcza w naszym przypadku jest tylko i wyłącznie opłatą za przyjęcie umowy* i ustala ją w wysokości maksymalnej, przewidzianej w ustawie. Przedsiębiorca nie określa więc opłaty przygotowawczej na podstawie rzeczywistych kosztów ponoszonych w związku z zawarciem umowy i jej przygotowaniem ale uzależnia jej faktyczną wysokość od kwoty pożyczki, deklarowanej w momencie zawierania umowy przedwstępnej.

Wskazać należy, że przez pojęcie **opłata przygotowawcza** rozumieć należy wyłącznie opłatę za przygotowanie umowy (badanie zdolności kredytowej i sporządzenie umowy – czynności do chwili zawarcia umowy), natomiast dodatkowe opłaty za samo uruchomienie kredytu (dokonanie czynności technicznych) lub dalsze związane z wykonaniem umowy nie mogą stanowić podstawy do określenia opłaty przygotowawczej. Z założenia więc ce-

lem pobierania opłaty przygotowawczej nie jest osiągnięcie określonego dochodu, ale pokrycie kosztów poniesionych przez przedsiębiorcę na etapie kontraktowania (koszty rozpatrzenia wniosku o kredyt, przygotowania umowy itp.). Niedopuszczalnym jest więc wykorzystywanie jej w celu ograniczenia uprawnienia do odstąpienia od umowy lub zapewnienia kredytodawcy częściowego zrekompensowania straty wynikłej z utraty spodziewanych odsetek i prowizji (por. Ustawa z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim. Komentarz pod red. J. Pisulińskiego. Dom Wydawniczy ABC, 2004).

Tymczasem w takim właśnie celu tj. zrekompensowania sobie straty i zapewnienia dodatkowych, nieuzasadnionych przychodów PKF SKARBIEC wykorzystuje opłatę przygotowawczą uznając, że skoro konsument zrezygnował z części kredytu (różnica pomiędzy kwotą wnioskowaną, a rzeczywiście udzieloną), to przedsiębiorca ma pełne prawo do zachowania całości opłaty przygotowawczej, wynoszącej 5% wysokości kredytu objętego rezygnacją. Spółka jednocześnie w żaden sposób nie wykazuje, czy rzeczywiście i w jakiej wysokości poniosła, na etapie zawierania umowy przedwstępnej, koszty związane z udzieleniem tej części kredytu, z której kredytobiorca rezygnuje, ubiegając się następnie o pożyczkę w mniejszej wysokości.

Na podkreślenie zasługuje okoliczność wykazana powyżej, że - co do zasady - PKF SKARBIEC nie wylicza opłaty przygotowawczej w oparciu o ponoszone koszty, ale ustala ją w określonej wysokości i zachowuje w całości, w przypadku odstąpienia od umowy przez konsumenta, bez różnicy ile faktycznie wyniosła kwota opłaty (opłata może wynieść od 250 zł do 15.000 zł) i czy rzeczywiście przedsiębiorca, na etapie kontraktowania, poniósł koszty w odpowiedniej wysokości. Spółka SKARBIEC w trakcie postępowania nie przedstawiła żadnych dowodów i argumentów, które obrazowałyby i uzasadniały różnicę poziomu kosztów związanych z przygotowaniem i przyjęciem do realizacji umowy pożyczki w wysokości minimalnej 5.000 zł, czy maksymalnej 300.000 zł, tym bardziej nie wykazała, że w przypadku rezygnacji z części kredytu poniosła wymierne koszty, do pokrycia których zobowiązany jest konsument. W ocenie Prezesa Urzędu przedsiębiorca niewątpliwie bezprawnie określa i pobiera opłatę przygotowawczą ustaloną w oparciu o wnioskowaną wysokość pożyczki, a nie kredytu rzeczywiście udzielonego, a tym samym - w konsekwencji - pobiera on opłatę przygotowawczą w wysokości wyższej niż 5%.

Prezes Urzędu nie kwestionuje przepisów prawnych, ani też nie ogranicza prawa przedsiębiorcy do uzyskania zwrotu kosztów, poniesionych w związku z zawarciem umowy, od której (w całości lub części) odstępuje kredytobiorca, wskazuje jedynie, że konsument powinien być obowiązany do pokrycia wyłącznie kosztów w wysokości rzeczywiście/faktycznie poniesionej przez kredytodawcę.

Dla udowodnienia stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów nie jest wymagane wykazanie, aby przedsiębiorca stosujący te praktyki zajmował szczególną, kwalifikowaną (dominującą) pozycję na rynku. Źródłem tego rodzaju praktyk nie jest bowiem jedynie siła ekonomiczna i władza rynkowa profesjonalisty, ale jego przewaga nad nieprofesjonalnymi uczestnikami obrotu, przejawiająca się nie tyle w indywidualnych transakcjach, co w relacjach z nieskonkretyzowaną, co do ilości, grupą odbiorców. Jeśli relacje te charakteryzują się pewną wspólną cechą, to występowanie takiego właśnie wyróżnika w stosunkach danego rodzaju, nawiązywanych pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentami wskazuje, że w danej, konkretnej sprawie, mamy do czynienia nie z sumą indywidualnych interesów, ale ze zbiorowym interesem konsumentów. Może on zostać naruszony również i w tych sytuacjach, gdy kwestionowanymi działaniami przedsiębiorcy do-

tknięci są nie tylko aktualni, ale również potencjalni jego klienci, do których jest kierowana oferta przedsiębiorcy.

Mając na uwadze te ustalenia, nie ulega wątpliwości, że w przedmiotowej sprawie, nie można mówić o sumie indywidualnych interesów, ale o zbiorowym interesie konsumentów, bowiem propozycja zawarcia umowy pożyczki, oferowanej na tych samych zasadach, adresowana była i jest do wszystkich obecnych i przyszłych klientów PKF SKARBIEC, stanowiących pewną zbiorowość, której interes, poprzez podejmowanie przez Spółkę działań bezprawnych, został naruszony.

Zgodnie z art. 26 ustawy antymonopolowej Prezes Urzędu uznaje praktykę za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazuje zaniechania jej stosowania.

W ocenie Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wszystkie, wymienione wyżej, ustawowe przesłanki z art. 24 ustawy o ochronie [...] zostały spełnione. Przedsiębiorca, działając bezprawnie, niezgodnie z przepisami ustawy o kredycie konsumenckim, naruszył obowiązek udzielania konsumentom rzetelnej i prawdziwej informacji i stosował nieuczciwe praktyki rynkowe. Z uwagi na fakt, iż oferta handlowa Spółki kierowana jest do bliżej nieokreślonej liczby usługobiorców, najczęściej konsumentów indywidualnych uznać należy, że zachowanie przedsiębiorcy wypełnia dyspozycję analizowanego przepisu.

Stąd, należało orzec jak w punktach **I, II, III i IV** sentencji.

V. Prezes Urzędu, w oparciu o art. 103 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, może nadać decyzji w całości lub w odpowiedniej części rygor natychmiastowej wykonalności, jednak tylko wówczas, gdy *wymaga tego ważny interes konsumentów*. Z treści przywołanego przepisu ustawy wynika, że nie w każdym przypadku naruszenia przez przedsiębiorcę zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, uzasadnionym będzie zastosowanie tego środka. Natomiast bezwzględnie winien on być zastosowany wtedy, gdy mamy do czynienia z ważnym interesem konsumentów, a więc mającym dużą wartość, istotnym, doniosłym. Nadanie decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności wymaga więc ustalenia, jaki interes konsumentów w danej sprawie doznał naruszenia oraz czy jest on na tyle ważny, by wydanej decyzji nadać rygor jej natychmiastowej wykonalności.

W niniejszej sprawie przedmiotem ochrony jest interes konsumentów, który obejmuje zarówno ich prawo do pełnej, rzetelnej i prawdziwej informacji, jak również ich interes ekonomiczny. Mając na uwadze udowodnione i orzeczone w niniejszej decyzji naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, których dopuścił się skarżony przedsiębiorca, Prezes UOKiK postanowił, nie tylko o nakazaniu Spółce zaniechania stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, ale także o nadaniu decyzji rygoru natychmiastowej jej wykonalności. Zdaniem Prezesa Urzędu nieuczciwy charakter orzeczonych, w punktach I do IV sentencji decyzji, praktyk przejawia się w postaci zawierania przez przedsiębiorcę z konsumentami umów pożyczek gotówkowych na niekorzystnych dla nich warunkach. Z otrzymywanych, licznych skarg konsumenckich wynika, iż praktyki te są masowe i skuteczne – ich ujemne skutki przejawiają się każdego dnia. W takiej sytuacji, natychmiastowe zaprzestanie stosowania praktyk zarzuczanych przedsiębiorcy ma, w ocenie Prezesa Urzędu, decydujące znaczenie dla zapobieżenia dalszym naruszeniom interesów ekonomicznych konsumentów/klientów PKF SKARBIEC. Zdaniem Prezesa Urzędu w niniejszej sprawie bezsprzecznie spełniona została przesłanka ważnego interesu konsumentów, który został naruszony i winien być należycie zabezpieczony, poprzez nadanie decyzji, w określonej w sentencji części, rygoru natychmiastowej wykonal-

ności. Ważnym interesem konsumentów, który podlega ochronie w niniejszym postępowaniu jest prawo do uzyskania rzetelnych, pełnych i prawdziwych informacji nt. oferowanych przez SKARBIEC pożyczek gotówkowych, a także prawo do ochrony ich interesów ekonomicznych poprzez zapewnienie zgodności działań Spółki z przepisami prawa. Nie bez znaczenia jest również fakt, iż przedsiębiorca oferuje swoje produkty na obszarze całego kraju, w związku z czym naruszenie dotyka znacznej liczby konsumentów, obecnych lub przyszłych klientów Spółki, a także, że pożyczki gotówkowe wiążą się z podjęciem dużego ryzyka i zazwyczaj stanowią znaczne obciążenie finansowe w budżetach konsumentów. Mając na uwadze wszystkie wymienione okoliczności, orzeka się jak w punkcie **V** sentencji decyzji.

VI. Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie [...], Prezes Urzędu może w drodze decyzji nałożyć na przedsiębiorcę, który dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 ustawy, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. Kara taka może być nałożona bez względu na to, czy przedsiębiorca dopuścił się naruszenia celowo, czy też nieumyślnie. Stosownie do art. 111 ustawy o ochronie [...] przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, w tym kar określonych w art. 106 tej ustawy, należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

W punktach **I, II, III i IV** niniejszej decyzji stwierdzono stosowanie przez przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, z uwagi jednak na odmienny charakter i skutki działań Spółki, Prezes Urzędu uznał za uzasadnione nałożenie kar pieniężnych odrębnie za każdą ze stwierdzonych praktyk.

Przepis art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie [...] przewiduje możliwość nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary.

Przychód osiągnięty przez przedsiębiorcę w 2010r. wyniósł zł, w związku z czym maksymalna kara, jaka mogłaby w niniejszym przypadku zostać wymierzona, to ... zł.

Ustalając wymiar kary pieniężnej Prezes Urzędu dokonał w pierwszej kolejności oceny wagi i długotrwałości stwierdzonego w niniejszej decyzji naruszenia, które to czynniki określają wysokość kwoty bazowej kary, będącej odsetkiem uzyskanego przez ww. przedsiębiorców w 2010 roku przychodu.

Oceniając wagę praktyki stosowanej przez SKARBIEC Prezes UOKiK wziął pod uwagę okoliczność, że opisana praktyka związana jest z zawieraniem przez przedsiębiorcę, z konsumentami, umów o pożyczkę gotówkową, co wskazuje na powtarzalność zachowania przedsiębiorcy. Zważył też na znaczną – z punktu widzenia interesów życiowych klientów Spółki - wagę tych umów, które łączą się z obciążeniami finansowymi oraz ryzykiem dla konsumentów.

Ponadto, według wiedzy Prezesa Urzędu, Spółka prowadzi swoją działalność w zakresie udzielania pożyczek konsumentom od roku 2002. Początkowo przedsiębiorca organizował samofinansujące się grupy konsumentów, działając w tzw. „systemie argentyńskim”, a po zakazaniu tej formy działalności, od roku 2004r. udziela konsumentom kredytów na zasadach obowiązujących obecnie. Aktualnie stosowany wzorzec **Przedwstępna Umowa Pożyczki Gotówkowej** znajduje się w obrocie przynajmniej od września 2009r., natomiast wzorzec umowy **Umowa Pożyczki Gotówkowej** przynajmniej od kwietnia 2010r.

Przedsiębiorca ustosunkowując się do zarzutów będących przedmiotem postępowania twierdził, iż wzorce te obowiązują od czerwca 2010r., jednak, w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy w sprawie, Prezes Urzędu ustalił, że umowy w oparciu o ww. wzorce były zawierane przez przedsiębiorcę znacznie wcześniej, przykładowo „Przedwstępna Umowa Pożyczki Gotówkowej” z Panią ... została zawarta w dniu 17 września 2009r., a „Umowę Pożyczki Gotówkowej” zawarto z Panią ... w dniu 30 kwietnia 2010r.

Przy ustalaniu wysokości kary Prezes Urzędu wziął również pod uwagę okoliczność, że przedsiębiorca dopuścił się naruszenia przepisów ustawy o ochronie [...] nie po raz pierwszy. W dniu 25 czerwca 2007r. została wydana decyzja nr RGD.14/2007, uznająca za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów stosowanie PKF SKARBIEC, we wzorcu umownym „Ogólne warunki umowy przedwstępnej pożyczki promocyjnej”, postanowień umownych uznanych przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone i wpisanych do „Rejestru niedozwolonych postanowień umownych”.

Ponadto, jak wskazano wcześniej, sankcja w postaci nałożenia kary może być na przedsiębiorcę nałożona niezależnie od tego, czy dopuścił się on naruszenia umyślnie, czy też nieumyślnie.

Zdaniem Prezesa Urzędu, w oparciu o zgromadzone dowody w sprawie, działania Spółki SKARBIEC uznać należy za umyślne naruszenie przepisów ustawy. Przedsiębiorca, prowadząc działalność gospodarczą i ofertując swoje produkty klientom, powinien zarówno znać, jak i dochować należytej staranności i zapewnić zgodność umów, zawieranych z konsumentami, z obowiązującymi przepisami prawa, w tym z podstawowym aktem prawnym regulującym obowiązki kredytodawcy względem konsumentów, tj. ustawą o kredycie konsumenckim. Zachowań rynkowych przedsiębiorcy polegających na naruszeniu obowiązku udzielania kontrahentom/konsumentom pełnych i rzetelnych informacji nt. ich przysługujących im praw, świadomego wprowadzenia w błąd, sugerowania, że przedsiębiorca prowadzi działalność gospodarczą zgodnie ze wskazanymi przez siebie z przepisami prawa, podczas gdy w rzeczywistości są to informacje nieprawdziwe, nie sposób uznać za działania nieumyślne.

Treść bardzo dużej ilości skarg, kierowanych przez konsumentów zarówno do Prezesa Urzędu, jak i innych instytucji (rzecznicy konsumentów, organizacje konsumenckie) wskazuje, że dla wielu z nich niedostatek, nieprawdziwość i nierzetelność informacji uzyskiwanych przy zapoczątkowaniu współpracy z PKF SKARBIEC był następnie jednym z głównych powodów odstąpienia od zawartych już kontraktów. Jak potwierdzają to ustalenia stanu faktycznego w okresie 2007r. – I półrocze 2009r. na ... zawartych umów aż ... przyjętych zostało do realizacji, od których to konsumenci w aż ... przypadkach odstąpili.

Z treści zarzutów formułowanych w skargach wynika, że wielu konsumentów czuje się wręcz oszukanych przez Spółkę. O skali tego zjawiska świadczy m.in. fakt, że do samej tylko Delegatury UOKiK w Gdańsku wpłynęło, w roku 2010 i I półroczu 2011r., ponad 20 pisemnych skarg na działania przedsiębiorcy, składanych bezpośrednio lub za pośrednictwem powiatowych/miejskich rzeczników konsumentów, którzy w znakomitej większości przypadków starają się pomóc konsumentom w ramach przyznanych im kompetencji, nie występując z każdą sprawą do Prezesa Urzędu.

Praktyka orzeczona w **pkt I** sentencji decyzji polega na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej i pełnej informacji. Jak wykazano powyżej w pkt I uzasadnienia, przedsiębiorca, co stoi w sprzeczności z przepisami ustawy o kredycie konsumenckim, nie informuje należycie konsumentów, w stosowanych umownych o: całkowitym koszcie kredytu i rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, sposobie zabezpieczenia pożyczki, łącz-

nej kwocie wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zapłaty zobowiązany jest konsument, sposobie zabezpieczenia kredytu i opłatach należnych przedsiębiorcy z tego tytułu, terminie, sposobie i skutkach wykonania uprawnienia do odstąpienia od umowy oraz innych kosztach ponoszonych przez konsumenta w związku z niewykonaniem zobowiązań wynikających z umowy, w tym kosztach sądowych i postępowania egzekucyjnego. Praktyka ta ujawnia się na etapie zawierania umów, wywiera jednak również wpływ na ich wykonanie.

Przedsiębiorca stosując praktykę narusza podstawowe prawo konsumenta do uzyskania rzetelnej i pełnej informacji o istotnych warunkach umowy, które dotyczą bezpośrednio jego praw i obowiązków. Pominięcie w umowie którejkolwiek z informacji określonych w art. 4 ustawy o kredycie konsumenckim, ogranicza lub wręcz uniemożliwia konsumentom zapoznanie się z warunkami, na jakich w rzeczywistości przedsiębiorca udziela pożyczek gotówkowych, a w konsekwencji dokonanie właściwej oceny przedstawionej mu oferty.

Określając kwotę bazową kary za tą praktykę, Prezes Urzędu uwzględnił także okres jej stosowania, który jest dłuższy niż 1 rok. Jak wynika z poczynionych ustaleń umowy, które nie spełniają wymogów określonych w ww. przepisie ustawy o kredycie konsumenckim, przedsiębiorca zawierał co najmniej od września 2009r.

Z tych też powodów, Prezes Urzędu ustalił za rozpatrywane naruszenie kwotę bazową, będącą podstawą do ... zł.

Prezes Urzędu dodatkowo rozważył, czy w sprawie zaistniały okoliczności łagodzące bądź obciążające i czy ze względu na ich wystąpienie uzasadniona jest modyfikacja ustalonej kwoty bazowej.

Zdaniem Prezesa Urzędu, w niniejszej sprawie nie występują jakiegokolwiek okoliczności łagodzące, które uzasadniałyby zmniejszenie ustalonej kwoty bazowej kary.

Natomiast jako okoliczności obciążające Prezes Urzędu uznał umyślność działania przedsiębiorcy oraz zasięg jego działalności. W ocenie Prezesa Urzędu, okoliczności te przemawiają za podwyższeniem wysokości kwoty bazowej odpowiednio o **50% i 20%**, w sumie o ...%, tj. do kwoty ... zł.

Przepisy ustawy o kredycie konsumenckim w art. 4 jednoznacznie określają, jakie elementy powinna zawierać umowa pożyczki. Z tych też powodów pominięcia tych informacji nie można wytłumaczyć w żaden inny sposób, niż intencjonalne działanie przedsiębiorcy zmierzające do ominięcia przepisów prawnych i działania ze szkodą na rzecz swoich klientów, konsumentów. Ponadto, jak wynika z dokonanych ustaleń działalność SKARBCA ma charakter ogólnokrajowy.

Mając na uwadze powyższe, kara za naruszenie zakazu stosowania praktyki określonej w **pkt I** sentencji decyzji ustalona została w wysokości ... zł, co stanowi ok. ...% przychodu przedsiębiorcy w 2010r. oraz ok. % maksymalnego wymiaru kary.

Istotą praktyki orzeczonej w **pkt II** sentencji decyzji jest rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji o wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania i całkowitym koszcie pożyczki. Zakwestionowane działania przedsiębiorcy stanowią, w ocenie Prezesa Urzędu, nieuczciwą praktykę rynkową w rozumieniu art. 5 ust. 1 i 2 pkt 1 w zw. z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym. Ww. praktyka ujawnia się na etapie zawierania umowy, jednak wywiera także istotny wpływ na jej wykonanie.

Informacje o rzeczywistej stopie oprocentowania i wysokości całkowitego kosztu pożyczki są tymi warunkami umowy pożyczki, które przeciętny konsument przede wszystkim bierze pod uwagę decydując o skorzystaniu z oferty kredytowej konkretnego przedsiębiorcy. Mierniki te są jednymi z najważniejszych warunków umownych, bowiem pozwalają konsumentowi na porównanie ofert kredytowych różnych przedsiębiorców. Informacja o wy-

sokości tych wskaźników wpływa na postrzeganie przez konsumenta oferty kredytowej i jej ocenę jako mniej, lub bardziej korzystnej. Uzyskując nieprawdziwe informacje o wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania i całkowitym koszcie kredytu przeciętny konsument mógł zainteresować się ofertą Spółki, a nawet z tego powodu podjąć decyzję dotyczącą umowy, której nie podjąłby, gdyby znał ich prawidłową wysokość.

Szacując wagę omawianego naruszenia Prezes Urzędu ustalił kwotę bazową kary na poziomie% przychodu przedsiębiorcy za rok 2010r., tj. w wysokości zł. Prezes Urzędu kalkulując karę za tą praktykę uwzględnił okres naruszenia, który trwa ponad 1 rok.

Podobnie, jak w przypadku pierwszej praktyki, Prezes Urzędu uznał, że w sprawie nie występują jakiegokolwiek okoliczności łagodzące, które uzasadniałyby zmniejszenie kwoty kary. Przedsiębiorca nie zaniechał bowiem stosowania zarzuconej mu praktyki i nie podjął żadnych działań zmierzających do jej zaniechania.

Rozważając natomiast zasadność podwyższenia kwoty bazowej kary, Prezes Urzędu wziął pod uwagę zarówno umyślność działania przedsiębiorcy w tym zakresie, jak i zasięg jego działania.

Ustalone w tej mierze okoliczności mają charakter obciążający i przemawiają za podwyższeniem wymiaru kary o **20%**.

Nieudzielenie klientom prawdziwych informacji dotyczących wysokości rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania i całkowitego kosztu pożyczek niewątpliwie było działaniem umyślnym przedsiębiorcy i miało skłonić konsumentów do zawarcia umowy. Umyślność działania wynika także i z faktu całkowitego pominięcia informacji o tych wskaźnikach w umowach dotyczących udzielanych pożyczek, co wykazano w pkt I niniejszej decyzji. Te okoliczności zadecydowały o podwyższeniu kwoty kary o **50%**.

Ostatecznie zatem kara za stosowanie praktyki, orzeczonej w **pkt II** decyzji ustalona została na poziomie ..., co stanowi ok. ...% przychodu przedsiębiorcy osiągniętego w roku 2010 i ok. ...% maksymalnego wymiaru kary.

Praktyka orzeczona w **pkt III** decyzji dotyczy zarzutu stosowania nieuczciwej praktyki rynkowej, o której mowa w art. 5 ust. 2 pkt 1 o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, polegającej na rozpowszechnianiu nieprawdziwych informacji poprzez zamieszczenie w stosowanych przez przedsiębiorcę umowach postanowienia o treści:

Niniejsza Umowa jest zgodna z wymogami polskiego systemu prawnego, a w szczególności spełnia wymogi:

a) ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim Dz. U.01.100.1081(z późniejszymi zmianami),

b) ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów Dz.U.03.86.804 (z późniejszymi zmianami),[...].

Zdaniem Prezesa Urzędu, zamieszczenie we umowach ww. informacji mogło sugerować konsumentom, iż przedsiębiorca działa zgodnie z przepisami prawa, a jego oferta spełnia wszelkie wymogi, jakie zostały określone w przywołanych ustawach. Tymczasem, jak wykazano, Spółka nie tylko narusza przepisy ustawy o kredycie konsumenckim, ale także przez swoje działania narusza interesy swoich klientów, konsumentów, przez co dopuszcza się stosowania praktyki, określonej w art. 24 ustawy o ochronie [...]. Działania te, dodatkowo, wypełniają także dyspozycję art. 4 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym, zgodnie z którym praktyka rynkowa jest nieuczciwa, jeżeli jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i w istotny sposób zniekształca lub może zniekształcać zachowania rynkowe przeciętnego konsumenta. W ocenie Prezesa UOKiK praktyka ta ujawnia się na etapie zawierania kontraktu.

Określając kwotę bazową kary za to naruszenie Prezes Urzędu ustalił ją na poziomie ...% przychodu przedsiębiorcy za rok 2010r., tj. w wysokości ... zł.

Także i w tym przypadku, Prezes Urzędu uznał, że w sprawie nie występują jakiegokolwiek okoliczności łagodzące, które umożliwiają zmniejszenie kwoty kary. Istnieją natomiast przesłanki, które uzasadniają jej podwyższenie.

Po pierwsze skutki działań przedsiębiorcy występują się na terenie całego kraju, co powoduje podwyższenie kary o **20%**. Działania Spółki w rozpatrywanym zakresie uznać należy, za umyślne, mające na celu wywołanie u konsumentów mylnego wrażenia, że przedsiębiorca działa zgodnie z przepisami prawa, stąd wymiar kary został dodatkowo podwyższony o **50%**.

Uwzględniając wszystkie okoliczności Prezes Urzędu postanowił o nałożeniu na przedsiębiorcę, za orzeczone naruszenie, kary w wysokości ... zł, co stanowi ... % przychodów Spółki za rok 2010 i jednocześnie ... % kary w wysokości maksymalnej.

W **pkt IV** niniejsze decyzji uznano za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działania przedsiębiorcy polegające bezprawnym pobieraniu od konsumentów, którzy zawarli „Umowę Pożyczki Gotówkowej” na kwotę niższą niż wnioskowana w „Przedwstępnej Umowie Pożyczki Gotówkowej” opłaty przygotowawczej wyższej niż 5% udzielonej pożyczki, co jest sprzeczne z art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim.

Zawierając umowę przedwstępną, konsument zobowiązany jest do wniesienia opłaty przygotowawczej w wysokości 5% **wnioskowanej** wartości pożyczki. Tymczasem, zgodnie z art. 7 a ustawy o kredycie konsumenckim suma wszystkich kosztów, opłat i prowizji pobieranych przez przedsiębiorcę, w związku z zawartą umową nie może przekroczyć 5% wartości kredytu **udzielnego**.

Ustalenia dokonane w sprawie jednoznacznie wskazują, że klienci często nie otrzymują kredytu w wysokości wnioskowanej, ale ostatecznie uzyskują pożyczkę w kwocie niższej. Obniżenie kwoty pożyczki nie ma żadnego wpływu na odpowiednią zmianę wysokości pobranej opłaty przygotowawczej, podczas gdy w przypadku ubiegania się o pożyczkę wyższą, niż pierwotnie wnioskowana, konsument obowiązany jest do uiszczenia dodatkowej dopłaty opłaty przygotowawczej.

Zachowanie pełnej opłaty przygotowawczej, stanowiącej 5% wnioskowanej kwoty kredytu w przypadku udzielenia pożyczki w kwocie niższej, stanowi jednocześnie przekroczenie ustawowego progu sumy maksymalnych obciążeń, określonego w ustawie o kredycie konsumenckim.

Uznać więc należy, że w takich przypadkach przedsiębiorca, bezpodstawnie i niezgodnie z przepisem art. 7a ustawy o kredycie konsumenckim, zawyża wysokość opłat pobieranych w związku z zawarciem umowy pożyczki gotówkowej, pobierając bezpodstawnie te opłaty (w maksymalnej wysokości 5%), nie od wartości **udzielnego** kredytu, ale od kwoty **wnioskowanej**.

Z uwagi na powyższe, Prezes Urzędu ustalił kwotę bazową kary na poziomie 0,7% przychodu przedsiębiorcy, za rok 2010, tj. zł. Ustalając kwotę bazową kary Prezes Urzędu uznał, iż praktyka ta ujawnia się na etapie wykonania zawartego kontraktu/umowy.

Dokonując oceny okoliczności mogących mieć wpływ na wysokość kary w dalszym etapie jej kalkulacji Prezes Urzędu uznał, podobnie jak w przypadku wcześniej wykazanych naruszeń, że w sprawie nie występują okoliczności łagodzące, które wpływałyby na obniżenie wysokości ustalonej kwoty bazowej. Przede wszystkim przedsiębiorca nie odstąpił od sto-

sowania praktyki po wszczęciu postępowania, jak i nie podjął żadnych czynności zmierzających do zaniechania jej stosowania.

Natomiast zasięg oraz umyślność działania przedsiębiorcy powodują podwyższenie, o kolejne **20%** i **50%** kwoty bazowej kary.

Także i w przypadku tej praktyki Prezes Urzędu uznał działania Spółki za umyślne i celowe. Ustawa o kredycie konsumenckim jednoznacznie określa bowiem, że suma wszystkich opłat i prowizji nie może przekroczyć 5% wartości udzielonego kredytu. Stąd określanie wysokości tych opłat w oparciu o kwotę wnioskowaną, a tym samym i zawyżanie tej opłaty, w przypadku udzielenia kredytu w kwocie niższej, jest działaniem świadomym.

Reasumując, za stosowanie praktyki określonej w pkt IV sentencji decyzji Prezes Urzędu nałożył na Przedsiębiorcę karę pieniężną w wysokości zł, co stanowi% przychodu osiągniętego przez przedsiębiorcę w 2010r. i ok.% kary maksymalnej.

W ocenie Prezesa Urzędu kary wymierzone za stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, stanowiące łącznie mniej niż 5% przychodów przedsiębiorcy, uzyskanych w roku 2010, są adekwatne do stopnia naruszenia przepisów ustawy o ochronie [...]. Prezes Urzędu, kierując się potrzebą zdecydowanego przeciwdziałania stosowaniu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów uznał, że orzeczona kara powinna stanowić dolegliwość dla uczestnika niniejszego postępowania. W tym przypadku kara powinna spełnić jednak przede wszystkim funkcję prewencyjną i wychowawczą, tak aby zapobiec w przyszłości naruszeniom przepisów ustawy o ochronie [...]. Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie **VI** sentencji.

VII. Zgodnie z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. W myśl art. 77 ust. 1 tej ustawy, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. Niniejsze postępowanie w sprawie stosowania przez przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostało wszczęte z urzędu, a w jego wyniku Prezes Urzędu orzekł jak w punkcie **I, II, III i IV** sentencji decyzji. Prezes Urzędu w przedmiotowej decyzji uznał, że przedsiębiorca dopuścił się stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną przez Prezesa Urzędu ze stroną. W związku z powyższym postanowiono przedsiębiorcę obciążyć kosztami postępowania w wysokości 37,50 zł (słownie: trzydzieści siedem złotych 50/100).

Mając na uwadze powyższe, orzeka się jak w punkcie **VII** sentencji niniejszej decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji [...] karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie:

NBP O/O WARSZAWA 51101010100078782231000000.

Na podstawie art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz.U. z 2000r. Nr 98, poz. 1071 ze zm.) w zw. z art. 83 ustawy o

ochronie konkurencji i konsumentów Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wyznaczył stronie termin 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na uiszczenie kosztów niniejszego postępowania w wysokości 37,50 zł. Powyższą kwotę należy wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie:

NBP O/O WARSZAWA 511010101000787822 31000000.

Stosownie do treści art. 81 ust 1 ustawy o ochronie [...], w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c., od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku.

W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie VII niniejszej decyzji, stosownie do art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z 479³² § 1 i § 2 Kpc, należy wnieść zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

Z upoważnienia Prezesa Urzędu
Roman Jarząbek
Dyrektor Delegatury UOKiK w Gdańsku

Otrzymuje:
Polska Korporacja Finansowa
SKARBIEC Sp. z o.o.
ul. Saperów 19
80-431 GDAŃSK